

Samvirke

VIRKELIGHEDENS
OG FANTASIENS
ROBINSON

—
SYLTE-RÅD

I. AUGUST 1953 - 26. ÅRGANG NR. 13 - OPLAG A-B

NATIONAL-SCALA-KOMPLEKSET I KØBENHAVN ER KØBT AF NORDISK ANDELSFORBUND. (Tegning: Hee Lindhardt)

Berømt hjørne i København

Ud fra sit rige kendskab til Københavns udvikling og historie skildrer redaktør Aage Schultz National-kompleksets omtumlede tilværelse i anledning af, at det for kort tid siden blev overtaget af de norske brugsforeningers fælles-foretagende Nordisk Andelsforbund.

Da arbejdet med nedrivningen af voldene omkring København blev sat i gang for 100 år siden, var man langt fra på det rene med, hvorledes de vældige arealer, som derved blev frigivet til udvidelse af den indeklemt og overbefolkede hovedstad, skulle anvendes.

Der var visse hårdt påtrængte behov, som det nu blev muligt at dække, men ellers var det i næsten uhyggeligt omfang tilfældighedernes spil eller hensynsløse byggespekulanter indgriben, der blev bestemmende for, hvorledes sagerne kom til at udvikle sig.

Vi kan ikke bebrejde vore datidige forfædre, at de ikke var i stand til at forudse den eventyrlige udvikling, der ville komme, og at de forsøgte at indrette deres dispositioner derefter; men vi kan laste dem for deres indskrænkede småborgerlighed og for deres mangel på evne til at tage dristige, sikre beslutninger netop i de øjeblikke, da det påkrævedes. Alt for meget af nyskabelsesarbejdet forsinkedes og forkludredes. Arkitekten, professor Frederik Meldahl havde udarbejdet en plan, hvorefter voldterrænet ikke skulle bebygges, men anlægges som et kuperet parkbælte omkring byen. Tænk, hvad det havde betydet, om det var sket! Borgerrepræsentationen, hvoraf Meldahl var medlem, støttede ham ganske vist, men magistraten gik imod forslaget, og det faldt.

PRICIPPET med den ældgamle indkørsels- og udfaldsvej blev opretholdt ved anlæg af den forholdsvis brede og statelige Vesterbros Passage over det gamle fæstningsterræn fra Frederiksberggade til alleen omkring Frihedsstøtten, hvor Vesterbrogade dengang begyndte. På den ene side af Vesterbros Passage opførtes i 1872 ef-

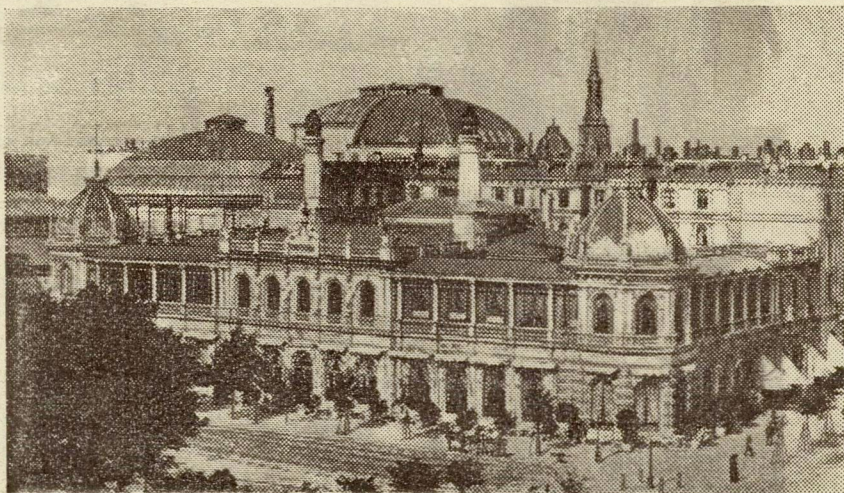
ter tegning af arkitekt V. Klein Industriforeningens bygning. Det var også ham, der havde tegnet det vældige Axelhus, der skulle bygges på den modsatte side af passagen på hele det areal, der indrammes af den nuværende Vesterbrogade, Rådhuspladsen, Jernbanegade og Axeltorv. Det var efter datidens forhold en bygning, både imponerende af højde og udseende. I den skulle der være både hotel, teater og restauranter – så mange butikker, at de udgjorde et helt marked – der skulle også indrettes en mængde beboelseslejligheder i forskellige prisklasser. Byggeriet var i øvrigt planlagt med store åbne gårde og passager. Planen blev i 1872 approberet af myndighederne, men så indtrådte der en krise på Wiens børs, der bevirkede, at bygherren, tømrermester C. F. Bock, en af datidens ansete håndværkere, fandt det fornuftigst at springe fra. Planen måtte opgives, og det vældige areal udstykkedes til en række forskellige

byggeforetager. Et af disse lå på hjørnet af den daværende Vesterbros Passage og Farimagsgade, helt over til den ny anlagte Jernbanegade. Grunden rummede bl. a. Café Boulevard, en enkel, fordringsløs pavillon i en af de blomstrende haver, der endnu var til rest af idyllen langs stadsgravens bred. Pavillonen, hvori også Kongens Klub havde sine sommerlokaler, blev senere ombygget til Concert du Boulevard, der anvendtes både som variete og operetteater.

SA var det, at „Hellig-Hansen“ gik i gang med bebyggelsen på denne grund. Han var en bygmester, udgået fra det jævne lag, men med en vis fantasi og en ikke ringe ærgerrighed. Han var begyndt på bar bund og havde tjent en del penge ved at opføre arbejderboliger på Vesterbro. Han ville nu skabe et moderne forlystelsesetablissement af den art, som fandtes i udenlandske storbyer. På forholdsvis kort tid rejste sig det kompleks, som „Hellig-Hansen“ med patriotisk stolthed døbte med det i øvrigt fra Berlin hentede navn *National*.

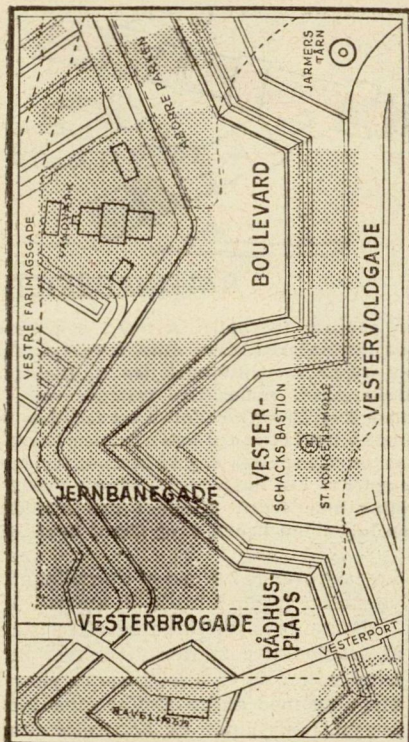
Det var en virkelig københavnerbegivenhed, da etablissementet åbnedes søndag den 15. januar 1882, ikke mindst, da det elektriske lys ved den lejlighed tændtes for første gang i København – 75 stykker Maxims glødelamper – mens den høje tårnpavillon med sine oplyste spejlglasruder skinnede som et fyrtårn i den mørke vinteraften. Det var vel nok noget!

Kvarteret, hvori *National* lå, havde dog endnu ikke fået det påtænkte fremtidige storstadspreg. Der var i de allernærmeste omgivelser bevaret fle-

„Hellig-Hansen“'s National. En sammenligning med National-Scala i dag (se forsiden) viser, at den ydre »modernisering« hovedsagelig har bestået i, at alle stuk-dekorationer er hugget bort, og at en del af førstesalen er fjernet.

Før og nu. Kortet viser kvarteret mellem Rådhuspladsen og Axelborg. Samtidig ses de gamle volde, anlæg og Vesterport, der fjernedes for godt hundrede år siden. I gadefirkanten, der er anført med en mørkere tone, var det tanken at bygge den store forretningsejendom Axelhus. Her er nu forskellige større ejendomme og godt en fjerdedel af arealet (til venstre i gadefirkanten) optages af National-Scala-komplekset.

re stærkt talende minder fra voldenes hyggelige København. På det stykke af Helmers bastion, man endnu havde ladet blive tilbage – der, hvor Vester-voldgade og Nørrevoldgade mødes ved ruinerne af Jarmers Tårnet – strakte således Sct. Peders Mølle sig til vejrs. Og på den nuværende Rådhusplads, dengang Halmtorvet, lå *Lucie-Møllen*, eller som københavnernes kaldte den, »Lusse-Møllen». Begge disse voldmøller blev først nedrevet 1885.

HELLIG-HANSEN havde ladet den gamle *Concert du Boulevards* bygning blive liggende på arealet efter først at have pyntet op på den. Det jævne københavnske publikum lod næsten til at finde sig bedre tilrette i »Bulen» end i det nye, fine, elektrisk oplyste etablissement. Det havde »Hellig-Hansen» ikke ventet, og da politiet yderligere efter den store teaterbrand i Wien kom og forlangte kostbare sikkerhedsforanstaltninger iværksat, bestemte han sig til at rive »Bulen» ned og på dens plads opføre en stor, moderne koncertsal. Det gik med samme

fart som ellers, når »Hellig-Hansen» tog fat på en opgave. Allerede i oktober 1883 kunne den nye sal åbnes med al tænkelig festivitas. Og den kunne vel nok sige sparto til, hvad københavnernes ellers havde kendt af den slags – strålende af guld, flitter og englebasrelieffer. Driften kunne imidlertid ikke svare sig. Lokalet skulle være fuldt to gange om dagen, for at udgifterne kunne dækkes. Men, der var skabt glans omkring det nye foretagende – »Hellig-Hansen» solgte det for 2½ mill. kr. til et konsortium med den kendte kaffegrosserer *Augustin Gamél* som formand.

HELLIG-HANSENS velstand blev dog ikke af lang varighed. Han tumlede stadig med store, kostbare planer. Det var bl. a. ham, der byggede det nu nedrevne Dagmar-teater. Og det var her, at hans undergravede økonomi fik dødsstødet gennem den konventionalbøde, han blev idømt, fordi han i Dagmar-teatrets tunnel havde skabt en konkurrent til *National's* koncertsal. I den sorte frakke, der gav ham det gejstlige udseende, hvorfra hans øgenavn stammer, og med det dannebrogsbånd, der var hans livs stolthed, vandrede han rundt med planer og overslag til nye foretagender, men alle vegne fandt han dørene lukkede. Han blev regnet for en original, en snakkesalig havarist, og han endte sine dage som lem på »Almindeligheden», forløberen for senere tiders »De Gamles By», men dengang nærmest en fattigstiftelse.

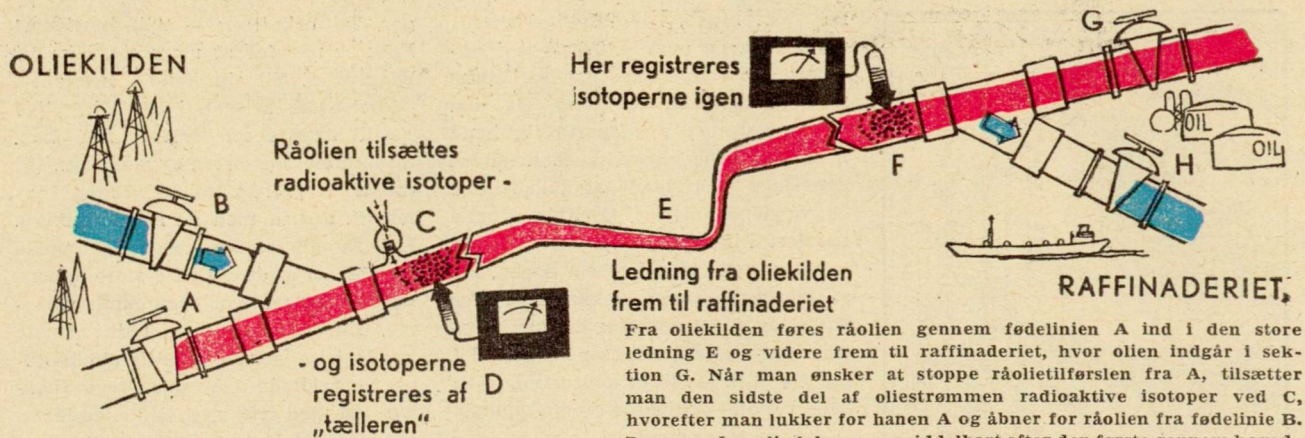
LOKALERNE i selve National-komplekset blev tilholdssted for det brede københavnske borgerskab. Ledelsen var skiftende i årenes løb, men princippet i det væsentlige det samme: øl og musik. Koncertsalen derimod indrettedes som hovedstadens første, store varierte, hvor man præsenteredes for udenlandske og danske berømtheder – mellem de sidste bl. a. sangerinden *Dagmar Hansen*. Det var her i *Scala*, som teatret senere blev døbt, at *Thomas S. Lorentzen* residerede, den bredskuldrede, sønderjydske bonde, der var kommet til København for at erobre byen, og nu, da han havde nået sit mål, altid viste sig i diplomatfrakke og med høj hat af hidtil ukendte dimensioner. Han forstod at skabe interesse om sin person og sit foretagende. I den særlige loge i *Scala*, hvor han overvågede alle forestillinger, var der indlagt telefon, og gennem den udsendte han ustandseligt sine befin-

ger. Til orkestret: – Spil hurtigere! Folk er ude for at more sig, ikke til begravelse! Til sin kone i køkkenet: – Det store selskab i nr. 8 har lige bestilt smørrebrød. Det er fine folk, direktører, grosserer og den slags. Vil du selv smøre! I oktober 1912 tog *Thomas S.* afsked med sit stampublikum. Det foregik under meget bevægede former, en af de virkelig store københavneraftener, hvor »den gamle variete», således som man hidtil havde kendt dette begreb, ophørte at eksistere. Nu rykkede den unge *Frede Skaarup* ind med friske og strålende ideer. Han stablede udstyrsstykker på benene af en sådan pragt og overdådighed, som hidtil ingen havde tænkt sig kunne vises herhjemme, og en række populære, sceniske kræfter, *Carl Alstrup*, *Oda Alstrup*, *Stribolt*, *Liva Weel* o. a. bidrog til stedets berømmelse.

I 1930 gav Skaarup op. Eksperimentet med *Scala* og hans andre teaterforetagender havde, efter hvad man sagde, kostet ham 5 mill. kr. Det var mange penge, men københavnernes syntes, de penge var givet godt ud. Sagfører *Vald. Nielsen*, lederen af forlystelsesetablissementet *Lorry* på *Frederiksberg*, kendt i den københavnske forlystelsesverden under navnet »*Jern-skægget*», som en mand af fantasi og med dristig handlekraft, trådte til. Meningen var, at de to folkelige etableringer skulle drives i fællesskab efter tilsvarende principper. Men det gik ikke! Arkitekt, bygningsinspektør *Robert Hansen* havde foretaget en gennemgribende ombygning af *National-Scala*, der i sin moderniserede skikkelse kunne åbnes i september 1931. Eksperimentet havde været for kostbart! Tilstrømningen af publikum var tilsyneladende god nok, men mange måneder gik der ikke, før »*Jern-skægget*»s ejendomsselskab måtte standse betalingerne. Efter nogle besværlige forhandlinger opnåedes en ordning, hvorved det nuværende driftsselskab, væsentlig bestående af kreditorerne, kunne føre foretagendet videre. Og det er dette selskab, der stadig driver *National-Scala* som forlystelsesetablissement.

ÅRENE er gået. København har ændret karakter og skikkelse på så mange områder, men i højere og højere grad har stedet, hvor »Hellig-Hansen» opførte *National*, udviklet sig til at blive et af de mest fremtrædende hjørner i hovedstadsområdet.

Farlige hjælpere, hvis ikke...

Rent bortset fra lægevidenskabens mangeårige brug af radium har lægerne forlængst taget atomfysikken i deres tjeneste gennem de såkaldte radioaktive isotoper, ved hjælp af hvilke man f. eks. kan følge et stof på dets vej gennem den menneskelige organisme - det kan dreje sig om et næringsmiddel såvel som et lægemiddel. Man blander det pågældende stof med radioaktive isotoper, som så på grund af deres stråling hele tiden markerer, hvor stoffet befinder sig.

Ved de radioaktive isotopers hjælp kan man også strålebehandle lidelser i organer, som man ikke har kunnet nå frem til ved almindelig bestråling udefra, eller hvor denne stråling ville ødelægge for meget væv på sin vej frem mod målet. Man véd, at visse stoffer af sig selv søger ganske bestemte organer - således søger f. eks. jod til skjoldbruskkirtlen. Giver man nu en patient med en lidelse i skjoldbruskkirtlen radioaktivt jod, vil også denne jod straks søge den pågældende kirtel og dér iværksætte den stråling, hvormed lidelsen ønskes behandlet.

I INDUSTRIEN

Industrien har imidlertid også brug for de radioaktive isotoper. Som vistnok det første danske firma har stålværket i Varde ladet installere en sådan strålekilde, der på en helt anden og langt mere effektiv vis end de hidtil anvendte røntgenstråler kan gennemlyse værkets produkter og straks afsløre alle eventuelle fejl og svage steder, i godset. Sådanne strålekilder kan også anvendes f. eks. til fabrikskontrol af papirkvaliteter og til formindskelse af produktionsomkostningerne under forarbejdningen af kunstsilke-, nylon- og perlontråde.

Leder man radioaktive isotoper gennem et kabel med et usynligt brud, vil man få brudstykket angivet ved hjælp af den udstråling, som sker netop dér, og skal man - for at holde anlægsomkostningerne i tømme - have flere forskellige vædsker til efter hinanden at gennemløbe samme rørledning, kan man ved hjælp af de radioaktive isotoper få markeret grænsefladerne mellem vædskerne, således at man nøjagtigt kan vide, på hvilket sted en ny vædske skal gives en anden retning (se tegningen).

Amerika, Canada og England er i dag storfabrikanter af radioaktive isotoper.

DEN SNIGENDE SOT

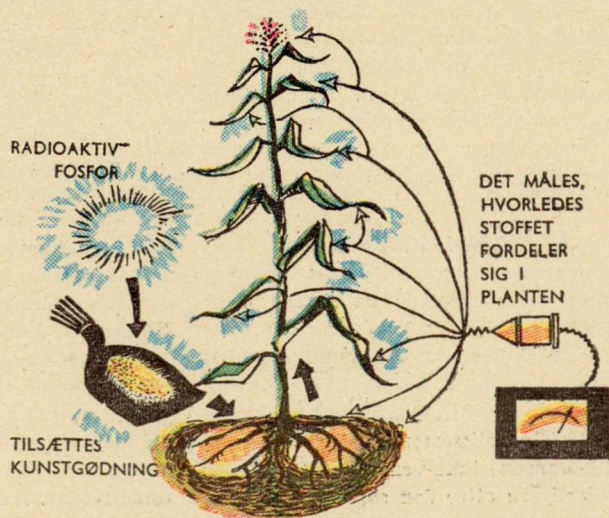
Men det er ingenlunde ufarligt at arbejde med disse isotoper. Strålingen må ikke ramme andet end det, den er beregnet for - i modsat fald kan det være døden for det menneske, der under sit arbejde udsættes for strålingen. Ikke en pludselig sygdom og død, men en umærkelig og langsom nedbrydning af de indre organer. - Symptomerne viser sig som regel først efter mange års forløb.

Der må med andre ord passes godt på de radioaktive isotoper og de apparater og beholdere, hvorfra de udsendes, eller hvori de går i løse. Verden over beskæftiger lovgivningsmyndighederne sig i disse år med isotoper, og en dansk beskyttelses-

lov vedrørende brugen af de radioaktive stoffer trådte i kraft 31. marts i år.

Denne lovs første paragraf fastslår, at radioaktive stoffer af enhver art, hvad enten de er i fri tilstand eller i blanding med andre stoffer eller indbygget i maskiner og apparater, kun må fremstilles, indføres eller besiddes, såfremt tilladelse er meddelt af Sundhedsstyrelsen, og loven bemyndiger i øvrigt Indenrigsministeriet til at udfærdige de nødvendige bestemmelser vedrørende de sikkerhedsforanstaltninger, der skal iagttages i forbindelse med indførsel, fremstilling, anvendelse, opbevaring, transport og destruktion af de farlige radioaktive stoffer.

Videnskab og teknik står utvivlsomt over for en ny og stor udvikling i de radioaktive isotopers æra. At lovgivningen er på pletten for at forebygge fejltagelser og hindre misbrug, er der kun grund til at være tilfreds med.

For at få at vide, hvor i planten kunstgødningen fosfor aflejrer sig, tilsætter man gødningen radioaktivt fosfor, og i kraft af dets stråling kan man nu følge stoffet på dets vej gennem planten fra rod til blomst. Forsøgsplanten må naturligvis ikke spises.

BILLIGT UDSALG

Ledig spalteplass i købmændenes blade kan altid udfyldes med en eller anden skrøne fra brugsforeningsbevægelsens overdrev – rørt sammen ud fra den recept, at en løgns troværdighed beror på, om den er stor nok.

Derfor er det os heller ikke nogen overraskelse, at Handelsforeningernes Centralblad, der er organ for en række københavnske detailhandlerforeninger, har benyttet Nordisk Andelsforbunds erhvervelse af National-Scala til at lancere et billigt udsalg af dristige påstande og forlydender, som ordret har været citeret i Politiken, Berl. Tid., Nationaltidende og andre af landets blade.

DEN første af disse »historier« har til formål at antyde, at det var humbug, når FDB for et års tid siden angav kapitalmangel som grunden til, at der blev stillet ekstraordinære krav til brugsforeningerne om indbetalinger (i henhold til det dengang meget omtalte 4. maj-cirkulære.) Når der kan anvendes 8,3 millioner på et ejendoms-køb, må der være penge nok, ræsonnerer bladet.

Er det da fuldstændig undgået bladets opmærksomhed, at det ikke er FDB, men Nordisk Andelsforbund (alle nordiske fællesforeningers sammenslutning), som har købt National-Scala – en organisation med sin af FDB helt uafhængige administration? FDB bliver hverken rigere eller fattigere ved denne disposition.

Når man så kommer til spørgsmålet om ejendommens anvendelse – ja, så er det Centralbladet utænkeligt, at der kan være tale om en kapitalanbringelse, nej, så må grunden være den, at man skal skaffe det efter bladets mening betrængte varehus Anva (som endnu mindre end FDB vedkommer NAF) »en af de bedste pladser i hovedstaden« i stedet for den fjerne beliggenhed på Islands Brygge. Rygter herom har flere gange været dementeret, men nu dementerer kendsgerningerne dementierne, mener bladet.

Det gør os ondt, at vi så må dementere kendsgerningerne – som de tager sig ud for Centralbladet. Thi overvejelser er ikke det samme som kendsgerninger. NAFs disposition har absolut ingen direkte sammenhæng med ønsket om Anvas flytning. Så meget står fast.

DEN tredje skrøne går ud på, at købet af National-Scala havde til formål at samle centerne for den danske andelsbevægelse i en mægtig kraftkoncentration midt i byens hjerte, en »kooperationens trilogi«, som bladet kalder det, bestående af *National-Scala* (som forbrugerkooperationens hovedresidens) vis à vis genboen *Axelborg* (som landbrugs-andelsbevægelsens hovedkvarter med Andelsbanken i centrum) og på den anden side af Vesterbros Passage *Panoptikonbygningen* (med Arbejdernes Landsbank som finanscentrum for hovedstadens kooperation i dens varierende former).

»Tendensen for kooperationen til gennem denne trilogi i hovedstadens centrum at manifestere sin eksistens og udbygge sin betydning er øjensynlig«, skriver bladet og tilføjer ildevarslende: »De private, selvstændige købmænd har desværre ingen muligheder for noget tilsvarende. Men de skal holde øjnene godt åbne for, hvad det er, »brugs«-erne« og de andre former for kooperation nu er i gang med at lave.«

Bladet har fuldstændig glemt at meddele, at der skal bygges en hemmelig løngang under Vesterbros Passage mellem de tre etableringer, for at lederne uset kan træffes og stikke hovederne sammen for at aftale attentater på den frie købmænd. Det er nemlig lige så sandt som bladets øvrige oplysninger om hensigten med National-

Scalas erhvervelse, så hvorfor ikke udstyre historierne med denne pikante, romantiske detaille. Når der endelig skal »konspireres«, så lad det ske på gammeldags røvermaner som i en af Ingemanns eller Walter Scotts romaner, selv om det i vore dage lige så godt kunne ske pr. telefon, uanset om de tre etableringer lå i hver sin afkrog af landet.

Nej, det er noget helt andet, den »kooperative trilogi« er udtryk for, nemlig at den har vokset sig så stærk, at den ganske naturligt og selvfølgelig indtager sin plads lige i centrum af hovedstadens myldrende liv. Men det er en helt anden historie.

NOK om det – for vi skal også have plads til at drøfte et lille anliggende med købmændenes landsorgan, *Dansk Handelsblad*, som i et referat fra Aabyhøj brugsforenings generalforsamling bringer den skrøne til torvs, at FDB har måttet lide den tort at få brugsforeningernes nej til et garantifond til støtte af FDBs virksomhed.

Det hedder i referatet, at FDB til trods for betydelige tab på manufaktur og trælast alligevel har været i stand til at udbetale 3 pct. dividende ved at overføre 2 mill. kr. fra reservefonden. Og endvidere hedder det, at FDB har foreslået brugsforeningens deltagelse i et garantifond med ydelse af en garanti på 1 pct. af den gennemsnitlige omsætning i de sidste 5 år.

Den sidste oplysning er grebet ud af luften, for så vidt der menes FDB, som endnu et stykke tid nok kan klare sig uden garantier, men der er muligvis tale om en garanti, som De samvirkende Brugsforeninger, hvoraf Aabyhøj er medlem, vil sikre sig til udførelse af et stort rationaliseringsarbejde på sine medlemsforeningers vegne, et fuldkomment legalt og velmotiveret formål.

Hvad attentatet på FDBs reservefond angår, har handelsbladet begået den fadæse at forveksle reservefond med prifsaldskonto. At tab dækkes fra prifsaldskonto, er der jo intet ejendommeligt i. Hvad har man ellers en sådan til?

Men i øvrigt er handelsbladets meddelelser rigtige nok, og vi glæder os til også fremtidig at blive diventeret med lignende morskab. Der kan ikke ske nogen skade, når man blot forsyner sensationerne med påskriften: Omrystes før brugen.

IKKE BLOT EN BUTIK

Når der i disse dage åbnes et nyt Fox-Magasin i Nykøbing Mors, er det ikke et rutineanliggende på linje med etableringen af de skotøjsmagasiner under samme navn, som i det sidste årstid er oprettet af FDB i Rønne og Aarhus. Fox-Magasinet i Nykøbing repræsenterer en selvstændig begivenhed og et helt nyt princip, som kan få stor betydning for fremtidige nydannelser inden for den danske brugsforeningsbevægelses organisation i handelen med udvalgsvarer.

I det ydre vil Fox-Magasinet på Mors ikke adskille sig væsentligt fra sine forgængere. Det er i selve organisationsstrukturen, forandringen sker. Men til gengæld åbner den store perspektiver.

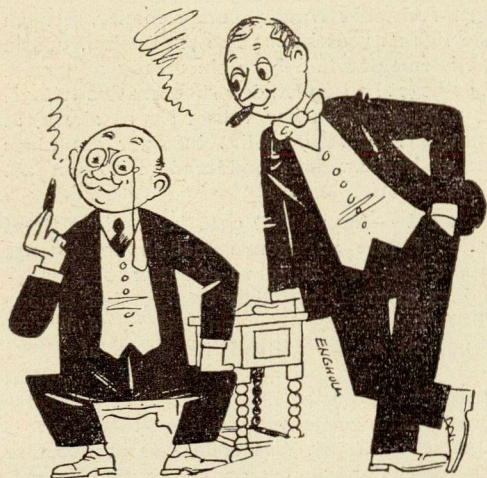
De to første Fox-Magasiner oprettedes på samme måde som manufakturmagasinerne rundt om i landet. De er finansieret af FDBs egne midler, og ledelsen er centraliseret i FDB.

Men på Mors er det et lokalt andelsselskab, som driver skotøjsmagasinet på eget ansvar. FDB indskyder kapital, men kun som deltager. Hovedparten af andelskapitalen er tegnet af brugsforeningerne, og samtlige brugsforeninger på øen står bag det nye foretagende, hvis bestyrelsesflertal er valgt af øens brugsforeninger.

DET kan måske forekomme en tilfældig køber ligegyldigt, om stedet, hvor skoene skal købes, tilhører den ene eller anden organisations-kategori. I det daglige har det heller ikke meget at sige, og begge løsnin-

De fleste foretrækker COMTESSE

Når n.ænd hygger sig, skal de have noget godt at ryge på, og de fleste foretrækker da også en fin COMTESSE, - både pris og smag er ideel.

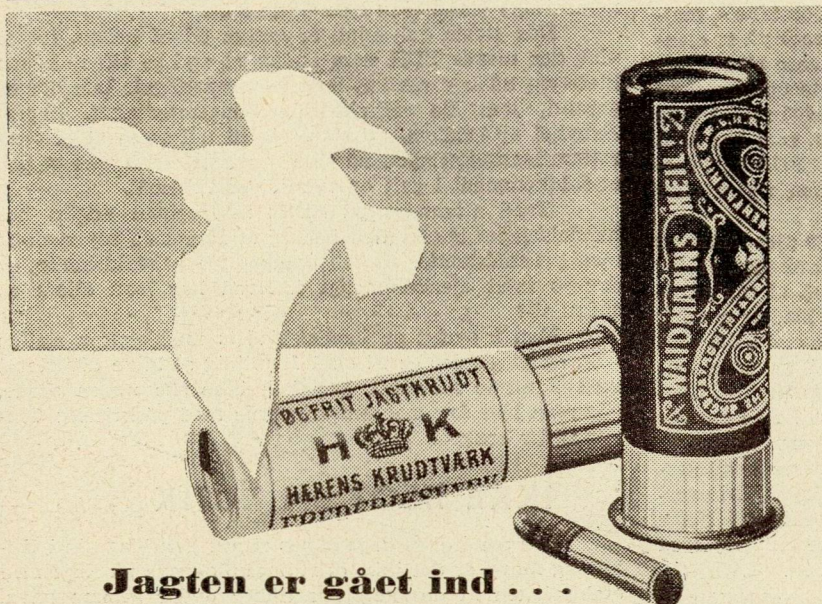
Cigar 60 øre

Cerut 45 øre

Cigarillos 33 øre

- det betaler sig at købe i BRUGSEN

Jagten er gået ind...

Den erfarne jæger ved, hvor vigtigt det er, at de patroner, han bruger, er af et anerkendt fabrikat. Derfor køber han kun de sikre jagt- og salonpatroner i Brugsen, der fører ammunition i de efterspurgte typer og kalibre.

Skal De have nyt jagt- eller salongevær, er Brugsen altid til tjeneste med tilbud.

GEVA våbenolie

Utallige jægere og skytter landet over værdsætter GEVA våbenolie som det ideelle rense- og smøremiddel til våben. GEVA våbenolie trænger ind i alle geværrets bevægelige dele, opløser rust og hindrer nydannelse af rust, idet GEVA danner en beskyttende hinde på metallet.

Også når det drejer sig om andre jagt- og skytteartikler, kan Brugsen give Dem det bedste tilbud.

- det betaler sig at købe i BRUGSEN

ger har deres fulde berettigelse som udtryk for de stærke kræfter, der fra dansk brugsforeningsbevægelses side i disse år sættes ind på at erhverve et større herredømme over det vanskelige og meget krævende erhvervsområde, som handelen med udvalgsvarer udgør.

Men på langt sigt er det ikke ligegyldigt, hvorledes systemet fungerer.

Når FDB alene har ledelsen, kan der opnås visse fordele ved centralisering. At indkøbs- og salgspolitik for samtlige disse magasiner, hvor de end findes i landet, kan gennemføres efter en bestemt plan og efter ensartede retningslinier medfører, at der kan tilrettelægges stordriftsformer af en vis teknisk overlegenhed. Derom er der ingen tvivl.

MEN en sådan centralisering vil let ske på bekostning af den direkte kontakt med befolkningen i de lokale områder. Det er vigtigt, at denne befolkning følger sig nært forbundet med foretagendet, at den i bogstaveligste forstand betragter det som sit eget.

Centraliseringen arbejder maskinmæssigt, mens det lokale initiativ i højere grad har betingelserne for at tilpasse sig de stedlige forhold og derved ejer en større naturlig smidighed.

Men det er ikke det hele. Tilskyndelsen til at opnå det bedst mulige økonomiske resultat må der også regnes med.

Det siger sig selv, at brugsforeningerne hver for sig vil vise foretagendet langt større interesse, når de har hånd i hank med dets drift, end når de skal omvejen ind over FDB for at øve indflydelse på dets virksomhed.

Den fælles besiddelse vil opmuntre til en stærkere indsats, til opfindsomhed og foretagsomhed, som rigtigt udnyttet vil gøre foretagendet til en lige så levende bestanddel af egenens tilværelse, som brugsforeningerne - hævet over al diskussion - har været det for sognene.

OG endelig må man ikke glemme den betydning, som det aktive lokale medarbejderskab har for de idealer, som er brugsforeningsbevægelsens arbejdsgrundlag.

Hvor befolkningen aktivt og interesseret går ind for deres lokale fælles foretagender, vil der ikke blot skabes økonomiske fordele, men også folkelige værdier ved udviklingen af den ansvarfølelse og den selvstændigheds-trang, der på denne måde kan skabes udløsning for.

Det er ikke sikkert, at det under alle forhold vil gå således; men hvor det sker, vil det være af nok så reel betydning som de resultater, der kan opnås gennem centraliseringens mere upersonlige processer.

Det er trods alt mere vigtigt for mennesker at være med i noget, end blot at være tilskuere.

Hermed være ikke sagt, at centraliseringen er af underordnet betydning. Tværtimod. Ethvert brugsforeningsvarehus vil som medlem af FDB naturligvis forsyne sig med varer fra dennes engros- og fabriktionsvirksomheder og herved bidrage til, at der opnås den størst mulige effektivitet i alle produktionsled.

Den store opgave for brugsforeningsbevægelsen er at kombinere centraliseringens – stordriftens – fordele med det nære tilknytningsforhold til det lokale milieu. Hvor det lykkes, uden at hensynet til nogen af siderne går for nær, vil man have opnået noget nær ideelle tilstande.

I dette tilfælde drejer det sig blot om åbningen af et skotøjsmagasin, hvis problemer – indenfor den første tids begrænsning – næppe kan give anledning til så stor foretagsomhed. Men spiren er lagt til kommende tiders langt større opgaver, og

dertil kommer, at eksperimentet på Mors er det første i sin art (bortset fra Anva, der indtager en særstilling). Det er ikke størrelsen af den foretagne indsats, det kommer an på. Men det er eksemplet.

Den organisationsform, som i sin tid blev foreslået i varehusbetænkningen, er her blevet til virkelighed, og der er skabt et levedygtigt system for selv de største opgaver at bygge videre på, både på Mors og andre steder i landet.

Hvor bliver det næste centrum for et egns-samarbejde mellem brugsforeningerne? Mon ikke på Bornholm, der frem for landets andre dele har udmærket sig ved sin enestående alsidighed og fremsynethed indenfor andelsarbejdet, og som ved FDBs ejendoms-køb i Rønne (se andet sted i bladet) har opnået en vældig chance for i større målestok at videreføre, hvad der er begyndt i det små på Mors.

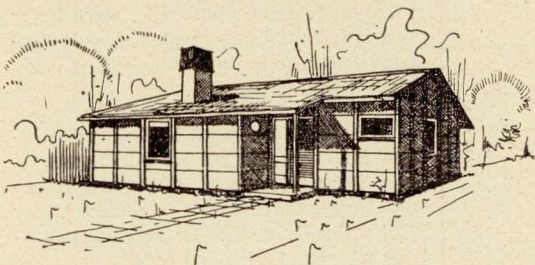
NY HUSTYPE EFTER DET GAMLE BULHUS-PRINCIP

Durisol har fået boligministeriets godkendelse af en ny hustype, Durisol-bulhuse, der opføres efter det gamle bulhus-princip, men med massive durisolplader. Det er faktisk en slags modernisering af de kønne middelalderlige bondehuse, der nu kun findes på fri-landsmuseerne i Lyngby og på Hjerl Hede. De gamle bulhuse havde bærende stolper med ydervægsfyldning af vandrette planker, mens plankerne i moderne bulhuse er erstattet med stærke durisolplader i 10 til 12 cms tykkelse og forsynet med cementpuds på begge sider. Der bruges asfaltjute eller imprægneret filt til tætning mellem pladerne, og disse er frost- og styrkekontrolleret af Statsprøveanstalten. Husene bygges som eenfamiliehuse i en etage og med kælder. Den bærende skeletkonstruktion er af jernbeton eller træ. Durisolfabrikken fører sagkyndigt tilsyn med hver enkelt bygnings opførelse, og der ydes statslån på meget gunstige vilkår, idet bulhuse med betonsøjler med kommunegaranti kan få indtil 90 til 95 pct.

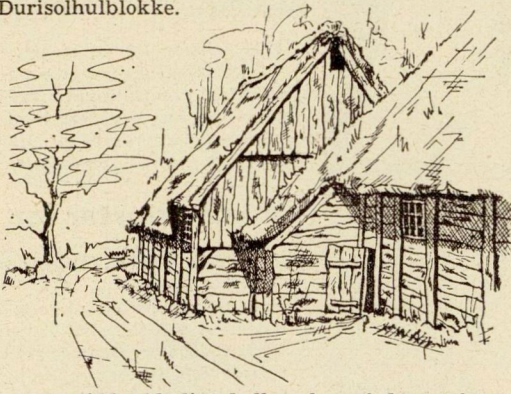
af anskaffelssummen og uden garanti 80 til 85 pct. efter forudgående prioriteter. Bulhuse med træstolper kan belånes særlig gunstigt under systemhusloven, der giver mulighed for et samlet statslån uden forudgående prioriteter. Alene besparelse af kurs-tab kan dreje sig om ca. 3000 kr. på et almindeligt hus.

Denne nye hustype vil især få stor betydning for byggeriet netop i denne tid, hvor der er så stor mangel på faglært arbejdskraft, idet ufaglærte arbejdere, selvbyggere og andre håndværkere end murere uden større vanskeligheder kan opføre et sådant Durisol-bulhus.

Samtidig med boligministeriets godkendelse af disse huse har ministeriet forbedret godkendelsen for huse opført af Durisolhulblokke.

Det moderne og tiltalende Durisol-bulhus, der er rummeligt og praktisk indrettet. Rigtigt udført er det et kvalitetshus med lave vedligeholdelsesomkostninger og et meget lavt brændselsforbrug.

Det middelalderlige bulhus, hvoraf der nu kun findes så få. De ældste bulhuse går helt tilbage til 1500-tallet og danner en naturlig forbindelse mellem stavværk, loftværk og bindingsværk. For at spare på egetræet, blev bulhuse iøvrigt forbudt opført ved kgl. forordning 1733.

I FÅ LINIER

Alvorlige ord om kornspekulation.

Kornhandelen bør drives af foreningerne og ikke, som det flere steder har været tilfældet under krigen, af uddeleren alene, udtalte formanden for Øernes Andels Foderstofferforening, gdr. *Gunnar Thorsen*, i sin beretning ved selskabets generalforsamling, hvor han desuden alvorligt pegede på det beklagelige i, at enkelte uddelere spekulerede i korn i foreningernes navn. Der har i det forløbne år været flere tilfælde, hvor foreningerne har været ude for tab på grund af sådanne fejlslagne spekulationer, oplyste formanden.

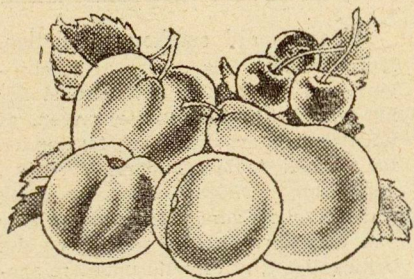
Jydske andelsdage. En ungdomsdag på Frisendal ved Hammel, arrangeret af de unge landmænds forening på egnen, sluttedes med en diskussion om andels- og privathandel. Både afsætning og køb blev drøftet og belyst af talere fra henholdsvis andelskredse og det private forretningsliv.

På en anden jydsk andelsdag, arrangeret af andelsforeningerne på Vemb-egnen, har professor, dr. oec. *P. Nyboe Andersen* talt om de økonomiske fremtidsperspektiver – risikoen for en ny verdenskrise. Ved samme lejlighed tog fru *Karen Busk* emnet: Husmoder og brugsforening op til belysning.

Til Canada? Seks unge brugsforeningsmedhjælpere har chance for at komme til Canada og arbejde i canadiske brugsforeninger og fællesforeninger. En canadisk brugsforeningsmand, *Hans Jensen* fra Manitoba, opholder sig for tiden her i landet for at undersøge, om der findes unge mænd, der har lyst til at udnytte denne chance. Man skal helst være ugift, have god erfaring i brugsforeningsarbejdet og helst også kunne engelsk. Lønnen er 150 canadiske dollars om måneden i et år. FDBs oplysningsafdeling formidler kontakten mellem interesserede og hr. *Hans Jensen*.

40 år i FDB. Konchef *Paul Petersen* i FDB manufaktur engros afdeling fejrede 1. aug. 40 års jubilæum i FDB. Vejen til posten som manufakturafdelingens næstkommanderende er gået via frøafdelingen, hvor *Poul Petersen* virkede fra 1913-19. I mange år har han været den, der på FDBs ma-

FRISNA

SYLTEDE BLOMMER

900 g blommer, 2½ dl vand,
500 g sukker.

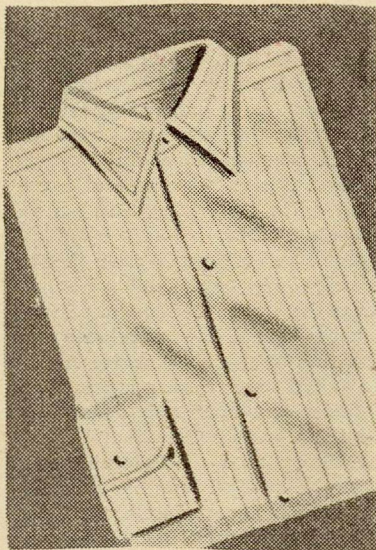
Blommerne vaskes, aftørres og prikkes. Vand og sukker koges og afkøles lidt, inden blommerne hældes i, hvorved man undgår at blommeskindet revner. Næste dag tages blommerne op, og saften koges og hældes over blommerne. Dagen efter gentages kogningen af saften. 3. dag koges saften lidt ind, blommerne hældes i og syltetøjet vejes. - For hvert kg tilsættes ¾ barneskefuld FRISNA. Hældes på krukker og tilbindes straks.

FDBs konserveringsmiddel FRISNA er ideelt til konservering af al slags frugt, marmelade og saft, både med og uden sukker. Her får De opskriften på FRISNA syltede blommer.

- det betaler sig at købe i BRUGSEN

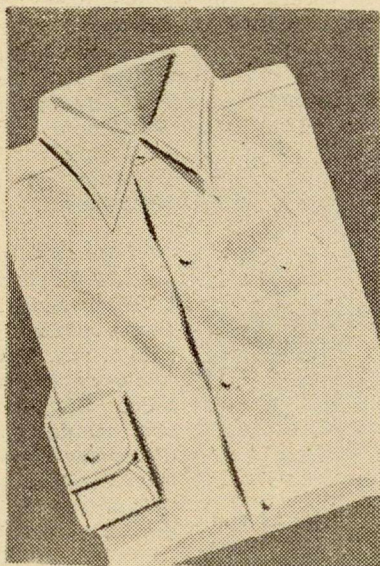
Perfekt OG Sunflex

Foretrækker De en sribet skjorte, vil De blive begejstret for Sunflex-skjorten. Fremstillet af prima, krympfri poplin i et særdeles smukt mønster med grå, blå ell. drap bundfarve. Str. 36-45. Dessin 2115... **27,15**

★ - 2 skjorter for
den velklædte ... ★

Hvis De ønsker en virkelig elegant ensfarvet skjorte, skal De vælge en Perfekt-skjorte. Den er syet af kraftig, sanforbehandlet poplin og har en fortrinlig pasform. I farverne grå, blå, lys drap, mørk drap, khaki og hvid. Str. 36-45. Dessin 2154... **27,85**

- det betaler sig at købe i BRUGSEN

nufakturaafdelings vegne tilrettelagde materialet til forhandling med valuta-central, kvoteringsystemer og andre viderværdigheder, der i de sidste tyve år har redet især manufakturbranchen so - en mare. Når Paul Petersen ikke er blevet knuget under denne ofte u-sigtsløse kamp i restriktionernes papir-jungle, skyldes det en usædvanlig vitalitet og en utrættelig arbejdslyst, som FDB og mange forbrugere på jubilæumsdagen har grund til at takke ham for.

Ærefuld opfordring. FDBs møbler vil gøre sig godt gældende på sommerens og eftersommerens udstillinger. Censurkomiteen for udstilling af dansk kunsthåndværk på Købestævnet i Fredericia har således opfordret møbelafdelingen til at udstille, for så vidt de genstande, der agtedes udstillet, kunne godkendes af en streng censur. Denne censurering forløb glat, og i en velbeliggende stand på købestævnet kan man se FDBs møbeltyper, efter censuren forsynet med prædikatet *God form*. I en prøvemontering af tre forskellige lejlighedstyper, der på købestævnet er foretaget af boligkonsulent *Ellen Bisgaard*, er desuden benyttet en del af FDBs møbler.

Fællesforeningens møbler vil desuden blive vist på en stor bygge- og boligudstilling, der i september afholdes på Bellahøj i København. FDB får plads i en velbeliggende hal og monterer desuden en af de tre store lejligheder, der ligger i øverste etage i et af de 12etagers højhuse.

Gødningsindustrien i samarbejde.

Dansk Andels-Gødningsforretning, Norsk Hydros salgskontor for Danmark og Dansk Svovlsyre- og Superphosphat-Fabrik har sammen stiftet et aktieselskab *Ammonia*, i hvis bestyrelse formanden samt direktøren for DAG er indtrådt. Det nye aktieselskab er dannet, fordi den nye amerikanske gødningsform, hvor de tidligere kvælstofgødninger er erstattet med flydende ammoniak, stiller store krav til den tekniske indretning samt fordrer et helt nyt fordelingssystem.

FDB-møbler i Holbæk. FDB åbnede den 1. august en ny specialforretning i Holbæk, en møbelbutik, der ligger ved siden af FDB-magasinet. Afdelingens leder er boligkonsulent fru *Main Kemp*, tidligere Aarhus.

Ny forretningsfører. Rejsende *Jacob Pedersen*, Slagelse, er udnævnt til forretningsfører for FDBs isenkramafdeling i Odense fra 1. oktober, når forretningsfører *L. Berthelsen* fratræder på grund af alder.

Jubilæer. 60 år: *Bagenkop Brugsforening*, den 20. august. 50 år: *Østerild Brugsforening*, den 18. august.

STATEN er Nationalbankens største »kunde«, men netop det betyder, at Nationalbankens indflydelse på landets økonomi begrænses, fordi staten naturligvis selv bestemmer, hvor meget den vil låne, kun begrænset af grundlovens sætning om, at intet statslån må optages uden lov. Regeringen kan på den måde med rigsdagens samtykke sætte flere eller færre penge i omløb, alt efter den økonomiske politik den ønsker at føre. Omvendt kan staten også sætte flere midler ind i banken, end den tager ud igen. Der er da foregået en pengeopsugning. I de sidste år har statens samlede nettogæld til Nationalbanken svinget omkring 2 milliarder kr.

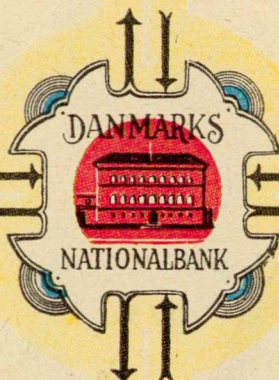
INDDRAGNING AF PENGE
UDLÅN TIL STATEN

ENDELIG handler Nationalbanken med udenlandsk valuta og får derigennem hånd i hanke med valutakurserne, som hver dag på et møde fastsættes af direktionen sammen med repræsentanter for de største private banker. Dog må kurserne naturligvis ikke komme i strid med den lange række internationale aftaler, Danmark har truffet i efterkrigsårene om kurserne. Hertil kommer, at Nationalbanken er bevillingsmyndighed for valuta til alle formål undtagen vareindførsel, og sammen med staten garanterer for de kreditter, vi fra tid til anden optager i udlandet. Dette medfører altsammen, at banken bliver i stand til at etablere en vis kontrol med betalingsbalancen og dermed den økonomiske stilling over for omverdenen.

BØRSEN

KØB OG SALG
AF
OBLIGATIONER

VALUTAGÆLD
OG
TILGODEHAVENDE

UDENLANDSKE
STATER OG BANKER

VED AT optræde som køber eller sælger i stor stil på børsen kan Nationalbanken virke bestemmende på landets pengemængde. De »varer«, der handles med, er navnlig obligationer, og derfor kan Nationalbanken påvirke byggevirksohmheden — en af de vigtigste sider i vort økonomiske liv. Køber banken f. eks. obligationer op, stiger kurserne, renten falder, og der kommer fart i byggeri og omsætning, fordi der pumpes flere penge ud. Også på dette felt kan staten gribe ind, idet den gennem banken udbyder obligationer, hvilket netop i disse år sker i stort omfang. Nationalbankens direktør advarer af og til mod de mange statsobligationer, fordi de lægger beslag på alt for mange af kapitalmarkedets penge.

LEDIGE KASSEMIJDLER
LÅN TIL BANKERNE

DET OMRÅDE, hvor Nationalbankens magt er størst, er i forbindelse med den lange række af private banker: Landmandsbanken, Andelsbanken o.s.v. Disse banker indsetter ikke alene deres ledige penge i Nationalbanken, men låner også store summer, f. eks. til finansiering af byggeri og vareomsætning. Disse udlån kan Nationalbanken yde til højere eller lavere renter, og da bankerne jo igen skal tjene på deres udlån til erhvervslivet, må de som regel følge trop i rentændringerne. Nationalbanken kan altså — om ikke direkte, så gennem bankerne — påvirke den økonomiske aktivitet. Heller ikke her er Nationalbanken enerådig: når renten ændres, må handels- og finansministeren først spørges.

Det økonomiske centrum

Ved siden af regeringen har Nationalbanken hovedindflydelsen på landets økonomiske politik. Derfor rejser sig naturligt spørgsmålet om, hvilke opgaver Nationalbanken egentlig har, hvordan den er organiseret, og hvilke muligheder den har for selvstændigt at påvirke den økonomiske udvikling fra dag til dag.

Enhver ved, at pengesedlerne trykkes i Nationalbanken; men bestemmer den også selv, hvor mange af dem der skal sendes ud i omsætningen?

»Indløses med guld efter gældende lov« stod der indtil fornylig på pengesedlerne, men der kunne lige så godt have stået »Omrystes før brugen«, som en nationaløkonomisk professor engang sagde, for reelt har guldindløseligheden været ude af kraft lige siden krisen i 1931. Og de ca. 28.000 kilo guld, som for tiden ligger gemt i Nationalbankens kælderhvelvinger, svarer selv med den nuværende guldpris næppe til mere end godt en halv snes procent af det samlede seddelomløb og kan højst tjene som en nødreserve i tilfælde af store valutavanskeligheder. Til sammenligning kan fortælles, at beholdningen af det røde metal under guldfodens epoke skulle

svare til mindst halvdelen af de udstedte pengesedler.

I en tid med guldfod eller i det mindste med faste regler for guldbeholdningens størrelse i forhold til papirpengenes mængde var det meget lettere at forstå Nationalbankens opgaver end i dag, for da gjaldt det naturligvis i første række om, at banken præcist afpassede seddelomløbet efter sin guldmængde, og var det mål opfyldt, kunne Nationalbanken føre akkurat den politik, den havde lyst til, uden at staten greb ind. Men nu, da Nationalbanken kan lade pengemøllen køre rundt uden hensyn til dækningsregler, er det vigtigt, at folk bevarer tilliden til Nationalbankens sedler, og derfor må staten på forskellige måder holde kontrol med banken og gøre indhug i dens selvstændighed.

Dette viser sig for det første i val-

get af bankens ledelse. På grund af de vigtige samfundsinteresser, Nationalbanken varetager, er den organiseret som en såkaldt selvejende institution — det betyder, at der ikke er andre ejere til bankens formue end den selv, og herved undgår man på den ene side den privatkapitalistiske ulempe ved aktieselskabsformen, som anvendtes i guldfodens dage, og på den anden side bliver Nationalbanken heller ikke et rent statsforetagende, som ville blive et redskab i de skiftende regerings hænder. Dog er både regering og rigsdag repræsenteret i ledelsen, foruden en række folk fra erhvervslivet, hvortil kommer, at banken står under tilsyn af handelsministeren.

Nationalbankens ledelse er således ikke direkte underlagt regeringens myndighed og har på en række felter en uafhængig magt over pengevæsenet, således som det nærmere fremgår af tegningen. En umiddelbar indflydelse på Nationalbankens kreditgivning har staten egentlig kun derigennem, at finansministeriet har ret til ubegrænsede overtræk på sin løbende konto i banken; men det siger jo heller ikke så lidt (se tegningen). Endvidere må banken snakke sig til rette med regeringen, inden den ændrer si-

NORITA
sommerens
strømpe

975

Til den lette sommerkjole foreslår vi denne elegante nylonstrømpe — 15 denier, 51 gauge.

Strømpen er meget elastisk og har V-formet maskefang i tåen, der effektivt standser alle løbende masker.

Føres i mange moderne farver. Spørg efter dessin 366.

- det betaler sig at købe i

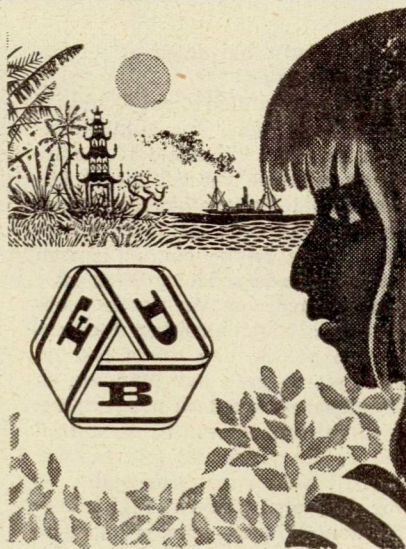
BRUGSEN

AROVAN VANILLESUKKER

er fortrinligt til brug i alle madvarer, hvor man ønsker vanillesmag, f. eks. frugtgrød, kræm, suppe, bagværk og til syltning.

AROVAN har et meget stort indhold af ægte, pulveriseret vanille, der giver en ren og behagelig smag.

- det betaler sig at købe i **BRUGSEN**

ne rentesatser (den såkaldte diskontototering), som er afgørende for både bankernes og sparekassernes renter, der næsten automatisk reguleres efter Nationalbankens diskonto, bl. a. fordi Nationalbanken både rediskonterer veksler og genbelåner byggelån og derved stærkt kan påvirke økonomien. Sidst, men ikke mindst må Nationalbanken ikke gå sine egne veje i valutahandelen. Nationalbanken øver stor indflydelse på landets valutapolitik gennem denne handel og må derfor rådføre sig med handelsministeren i valutaproblemer — omvendt kan regeringen ikke selvstændigt fastlægge principperne for valutapolitikken, men må først rådføre sig med Nationalbanken.

Tilbage bliver imidlertid nogle væsentlige punkter, hvor Danmarks Nationalbank har mulighed for uden om staten at beherske den økonomiske situation. Som vist på den tegnede opstilling, drejer det sig frem for alt om forbindelsen med børsen og de private banker og sparekasser. Derimod er Nationalbankens direkte kontakt med erhvervslivet kun ringe, og dens indflydelse på den enkelte borgers økonomi foregår næsten udelukkende indirekte gennem bankerne, statskassen og børsen. Men også på de felter, hvor Nationalbanken kan føre økonomisk politik på egen hånd, er det nødvendigt, at den i et vist omfang samarbejder med den siddende regering, hvis den skal opfylde sit hovedformål, nemlig at opretholde et sikkert og stabilt pengevesen. I modsat fald vil den endnu den dag i dag kunne krydse regeringens arbejde ret kraftigt.

★ ★ ★

Diamanter i strømpeskafterne

Gang på gang møder man i historien eksempler på, at både konger, regeringer og velhavende privatfolk i kriseperioder gemmer deres formuer bort i form af ædelstene, perler, guldstykker — kort sagt kostbarheder, der i umindelige tider har været anset som helt værdifaste — hvad kontante penge og andre værdimålere jo ikke kan siges at være. I vore dage kan man iagttagende akkurat det samme på diamantbørsen i London, der er midtpunktet for storhandelen med diamanter fra alverdens egne og formidler mere end ni tiendedele af den totale diamantomsætning.

I 1952 blev der på diamantmarkedet solgt ædelstene for over 3,5 millioner kr. om dagen — et tal, der overskrider samtlige Danmarks brugsforeningers daglige omsætning! — men i de sidste måneder er salget af disse verdens kostbareste stene gået ned til

det halve, et vidnesbyrd om, at intet mindre end selve verdensøkonomien er på vej ind i et stabilt leje.

ET »KRIGS-BAROMETER«

Interessen for diamanterne kommer dels fra en mængde private kunder af alle mulige nationaliteter, der gennem deres repræsentanter på børsen i London opkøber smykkesten, dels fra de officielle regeringer, der samler »værdilagre« af de såkaldte industridiamanter, et vigtigt råstof i oprustningen, der f. eks. bruges i elektro-industrien samt i flymotorer, radarapparater og radioanlæg. Når frygten for krig breder sig, eller når tilliden til pengevæsenet svigter, går diamantomsætningen stærkt i vejret, og netop på den måde bliver salget på diamantbørsen et godt barometer for det privat- og samfundsøkonomiske vejrlig.

Ikke alene økonomisk, men også bogstaveligt, er diamanten det hårdeste materiale, som findes på jordkloden. Den består af rent, krystalliseret kulstof, og netop diamanternes enorme hårdhed betinger deres anvendelighed bl. a. i boremaskiner, til glasskæring og i øvrigt som »diamantværktøj« i en mængde andre industrier.

Oftest slibes smykkediamanterne til brillanter, der formes sådan, at lyset tilbagekastes så rigt og fuldkomment som overhovedet muligt, og jo mere strålende lysets spil i stenens flader synes, desto bedre betales diamanten.

EN DIAMANT TIL FLERE MILLIONER

På diamantbørsen i London ser man så godt som aldrig diamanter på over 100 karat, d. v. s. 20 gram. Så store diamanter er nemlig så sjældne, at de hurtigt kan tælles. En af de største er »Koh-i-noor«, d. v. s. »Lysbjerget«, der hører til blandt de engelske kronjuveler, og som endog har været kendt af historikere fra før vor tidsregning. Den er på 106 karat, men inden den blev omslebet til brillant, var den næsten dobbelt så stor, og skulle den omsættes i penge, ville den koste mange millioner kr.

For de helt store diamanter kan man intet sige om prisen, da kun meget få har råd til at købe dem, og her bliver der altid tale om »liebhaber«, hverimod de mindre diamanter sælges efter deres karatvægt på markedet; men også deres priser varierer stærkt efter diamanternes udseende.

De fineste smykkediamanter kommer fra Sydafrika, hvis hele årsproduktion kan transporteres på en trækvogn, hvorimod Belgisk Kongo leverer de fleste industridiamanter, der naturligvis er de mindst kostbare. Men utroligt er det, at den samlede »diamantindustri« — til trods for sin uundværlighed i erhvervslivet — kan opfylde alle sine forskelligartede opgaver med en årsproduktion på kun nogle få tusinde kilo.

Vær kritisk, når De køber dyner!

- vælg *Dunlet* dynen med kvalitetsgaranti..

Spørg efter en DUNLET dyne, så er De sikker på kvaliteten.

Ved hver eneste DUNLET dyne er der nemlig hæftet en udførlig kvalitetsdeklaration, og desuden får hver enkelt køber en lille

cellofanpose med prøve af dynens indhold.

DUNLET dynen fremstilles i flere farver til priser fra **75,-**

Jeg vælger DUNLET
— med garanti!

F D B
Magasinet

Virkelighedens og fantasiens Robinson

To et halvt århundrede er gået, siden en skotsk eventyrer sejlede bort fra sin fødeø, Fife, for at drage på sørøvertogt rundt om jorden. Denne sejlads skulle gøre ham til en af verdenslitteraturens største roman-helte, omend hans navn kun er kendt af få. Han hed *Alexander Selkirk*, og den engelske forfatter *Daniel Defoe* gjorde ham udødelig gennem sin berømte bog *Robinson Crusoe*. Ethvert barn kender beretningen om Robinsons oplevelser på den fjerne, øde ø. Hvor meget er da sandhed i denne fængslende fortælling, og var Alexander Selkirks skæbne lige så eventyrlig som Robinson Crusoes?

Hele *Alexander Selkirks* liv var en søgen efter eventyr. Og da han kun 45 år gammel døde af gul feber på Afrikas vestkyst, overlod han til det engelske retsvæsen at finde ud af, hvem af de to kvinder, som begge erklærede at være hans enke, der havde været hans lovformelige hustru, kort sagt, hvem der i virkeligheden var »fru Robinson Crusoe«.

Fra barn af var Alexander en rastløs natur med et iltet temperament, en dagdrømmer, som bestandig kom i ubehageligheder, fordi han ikke kunne tilpasse sine egne krav til tilværelsen efter virkeligheden.

Om hans første levetid vides ikke meget, men i sommeren 1703, da han var 27 år gammel, forlod han Skotland, sluttede sig til en berygtet sørøverbande, der på den tid huserede i Atlanterhavet, og drog på togt med dem. Han havde dog ikke tilhørt sørøverbanden mere end et år, før det kom til voldsomme stridigheder mellem ham og kaptajnen, og den hidsige skotte blev sat i land på en ubeboet ø i Stillehavet, øen *Juan Fernandez*, der ligger ca. 300 sømil fra Chiles kyst.

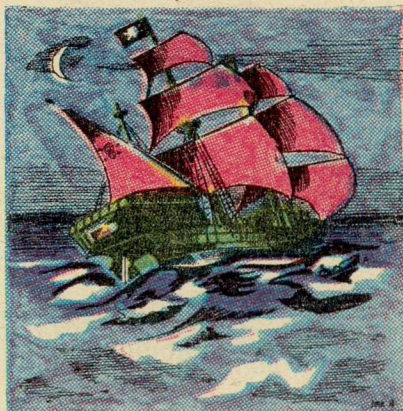
På denne ensomme tropeø levede Alexander i fire år og fire måneder, før undsætningen kom i form af et andet sørøverskib, der gik ind til øen for at hente frisk vand. Piraterne så da en mærkelig mand, klædt i gedeskind og med bare fødder, tænde bål på stranden. Han havde næsten glemt stemmens brug og famlede efter ordene, da de talte til ham. Hans bolig var en ussel hule, og han havde levet af øens planter og frugter og havde indfanget de vilde geder. Ganske vist havde han, da han blev efterladt på øen, fået forsyninger med af våben, kugler og krudt, redskaber og en kiste med tøj. Men tøjet var slidt og ammunitionen brugt op.

I sin lange ensomhed havde Alexander haft rigelig tid til at angre sin tidligere tilværelse, men han glemte hurtigt alle gode forsætter, sluttede sig til den nye sørøverbande og drog med dem videre rundt i verden.

Atter to år gik, før han genså sin fødeø. En søndag, da alle beboerne i landsbyen Largo var i kirke, listede midt under gudstjenesten en fremmed, elegant klædt mand ind i kirken og satte sig på en af de øverste kirkebænke. Kirkegængerne skottede til den fornemme herre og hviskede om, hvem det kunne være, til pludselig hans mor gav et højt skrig fra sig, styrtede over og omfavnede ham. Så stor var gensynsglæden, at præsten måtte afbryde gudstjenesten, og hele menigheden deltog i den stormende velkomst. Udenfor kirkedøren havde Alexander stillet sin bøsse, som han havde haft med sig på øen, sammen med en kiste fyldt med hans andel i vellykkede sørøvertogter.

En tid slog Alexander sig til ro i en hytte hjemme på højlandet, hvor han i timevis sad og så ud over havet, som han havde gjort det i de lange år på sin ø. Men snart blev han atter rastløs og længtes efter nye eventyr. Oppe på højlandet havde han truffet en ung kvinde, der var lige så ensom og eventyrlysten som han selv, og hun – Sophia – fulgte ham, da han en dag forlod hjemmet lige så pludselig, som han var kommet tilbage.

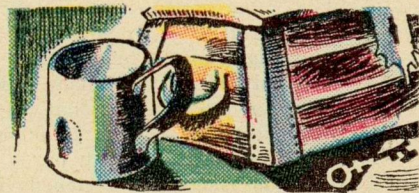
Ifølge Sophias senere påstand ægtede Alexander hende i London i foråret 1717, lige før han meldte sig som frivillig til den engelske flåde og efterlod Sophia vel installeret i en dyr

lejlighed i det mondæne Pall Mall i London. Knap tre år efter opholdet Alexander sig i Plymouth, hvor han ventede på at sejle til Afrika. For at fordrive ventetiden giftede han sig endnu en gang, dog uden at fortælle om sit første ægteskab, denne gang hed bruden Frances og var enke.

Først efter Alexanders død i 1721 opdagede de to kvinder, at de var enke efter den samme mand, og begge krævede retten til hans formue. Efter store besværligheder tilkendte myndighederne den hans sidste hustru.

Men ikke alle Alexanders ejendele kom i hendes hænder. Hans skibskiste og det krus, han drak af på sin øde ø, er nu i museet i Edinburgh. I hans fødeby er rejst en statue af ham, og i 1868 opsatte engelske søofficerer en mindetavle over ham på Juan Fernandez. Foruden disse erindringer er det eneste, der endnu kan fortælle eftertiden om denne hvileløse skotte, den tidløse historie, som Daniel Defoe skrev om ham. Uden den ville Alexander Selkirk i dag være glemt.

Bogen skulle betale udstyr til datterens bryllup

Har Defoe nogensinde mødt Selkirk og af hans egen mund hørt beretningen? Det er ikke sandsynligt, men at han kendte Selkirks skæbne er givet.

Alexanders historie blev nedskrevet af to skibskaptajner og offentliggjort i et engelsk blad, hvor Defoe rimeligvis har læst det. Det har givet ham ideen og forsynet ham med en del af materialet til *Robinson Crusoe*. Efter datidens smag skulle fortællingen om Robinson dog være en sandfærdig beretning, den tids læsere krævede virkelighedsskildringer og biografier, derfor måtte Defoe føre sine læsere på vildspor og søge at skjule forbindelsen mellem hans Robinson og den skotske eventyrer. Robinson må f. eks. opholde sig på sin ø i 28 år. Defoe har ligeledes »flyttet« øen fra Stillehavet til Atlanterhavet og lagt handlingen betydelig længere tilbage i tiden.

Hvis man tror, at Defoe skrev sin bog ud fra en særlig trang til at udødeliggøre Selkirk, tager man fejl. *Robinson Crusoe* blev simpelthen skrevet, fordi Defoe manglede penge til sin datters udstyr. Han havde kontrakt med en forlægger om en bog på et bestemt sideantal – og Robinsons oplevelser blev ganske bekvemt indrettet efter at opfylde dette krav. Bogen blev skrevet på et par måneder.

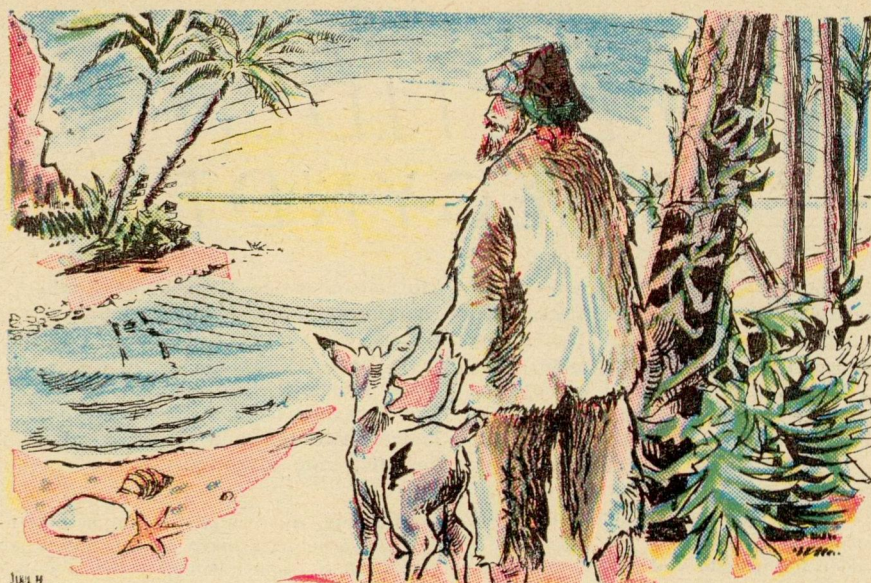
Hvad Defoe selv ønskede at opleve

Daniel Defoe var en begavet skribent. Han var også spekulant, opfinder, rejsende, politiker og journalist, havde været i gabelokken og flere gange i fængsel. Den politiske løbebane, han havde lagt bag sig, var noget blakket, idet han i mange år skiftevis havde været tilsluttet til partier Whigger og Torier, alt eftersom de havde magten – af og til også begge partier samtidig. Skønt han altså var en mand med en noget begærlig moral, var en krog dybest inde hans sind forblevet uforanderlig puritansk, en rest, der var præget af den strenge religiøse opdragelse, han havde fået i sit barndomshjem. *Robinson Crusoe*, der skulle blive hans livsværk, blev skrevet, da han var 60 år, og to år før Selkirk døde.

Som få mestrede Defoe fortællingskunst. Han kendte sine læsers mag og forstod at appellere til deres fantasi. Tilsyneladende kunne disse bedste egenskaber have gjort hans bøger mindre virkelighedstro, men hans talent for at organisere sit stof, hans bemærkende iagttagelsesevne og enevældende sans for detaljer har givet hans fortælling et sandsynlighedens værdi, selv når den synes mest usandsynlig. Dertil kommer Defoes egen livslange fantasi, hans erfaringer fra egne rejser, omend ikke så eventyrlige rejser – hans indgående studier af rejsebeskrivelser. Kombinationen af alle disse ting har givet *Robinson Crusoe* dens særlige værdi som en gang umiddelbare og stadige værdi.

Robinsons oplevelser har kaldt på noget i Defoe selv. I hans letbevægelige sind har sikkert ligget drømmen om et liv på en fjern solskinsø, og selv om historien er baseret på kendsgerninger, har dens hovedperson dog mere til fælles med forfatterens egen karakter end med den mand, hvis oplevelser han havde inspireret ham. Siddende ved sit skrivebord har Defoe oplevet det hele, Robinson er blevet et billede af, hvad han selv ønskede sig at opleve, og øen, som han syntes, den skulle være. Den puritanske del i hans tilføjede natur kommer til udtryk i Robinsons moralske og religiøse overvejelser – skønt netop på dette punkt kommer han Selkirk nær.

Så virkelighedspræget blev hans bogen, at flere efterfølgende generationer hårdnakket nægtede at tro på, at den anden Robinson aldrig havde levet. Det sent som i slutningen af det 19. århundrede hævdede guvernøren over den Tobago nord for Trinidad, at han havde fundet rester af Robinsons hule på øen og ved siden af det nedgravede skelet af Robinsons ged. Skeletet kom på verdensudstillingen i Chicago i 1893...

JUNI 4

Billede af menneskehedens kamp og udvikling

Der har i årenes løb været utallige bearbejdelser og omskrivninger af Defoes roman, ingen af dem er dog nået op ved siden af originalen, og de fleste af dem har ikke haft meget mere end titlen fælles med Defoes bog.

Robinson oplevede faktisk menneskets udvikling fra stenalderstadiet til de mere civilisatoriske livsformer. Ganske vist lod Defoe sin helt blive udstyret med adskillige af datidens tekniske hjælpemidler, da han startede sin tilværelse på øen, men Robinson har aldrig lært at bruge disse ting, og derfor har de ingen værdi for ham. Han, der aldrig før har haft et redskab eller et stykke værktøj i sin hånd, tvinges nu til at begynde helt fra grunden. Hvert arbejde er en kamp, som skal kæmpes om og om igen dag efter dag, år efter år, kun med erfaringens hjælp. Robinson mangler udholdenhed, han bliver modløs og træt, gang på gang lider han nederlag, og hver gang tvinger selvoopholdelsesdriften ham til at begynde forfra. Han må, ligesom de første mennesker på jorden, give sig i kast med naturen, udspejle den og lære at drage fordel af den. Ganske vist har Robinson den fordel, at han ved, hvad han skal søge, han ved, tingene eksisterer. Og nøden gør opfindsom, ved egen snarrådighed og omtanke skaber han civilisationen efter hukommelsen.

Robinson går i lære hos sig selv som fisker, jæger, håndværker, pottemager, skrædder, han opdyrker jorden og vinder herredømme over tingene.

Denne udviklingshistorie har Defoe skildret med enestående nøjagtighed i alle detaljer og med et vågent øje for alle praktiske vanskeligheder. Men bogen har også en anden historie. Ro-

binsons lidelser og kampe tager ikke alene sigte på at give læserne et indtryk af den materialistiske udviklingslinie. Defoe fortæller om hans ensomhed, hans længsel efter andre mennesker, hans frygt. Det er en fortælling om en mands udvikling som menneske og samtidig et stykke kulturhistorie i det små, et billede af menneskehedens kamp og udvikling, den udvikling, som Robinson gennemlever trin for trin. Og her ligger vel bogens største værdi og grunden til, at den læses den dag i dag og stadig kan tale til sin læser.

At andre senere bearbejdelser af fortællingen har ladet Robinson begynde kun med sine bare næver, skyldes hovedsagelig pædagogiske grunde. Defoe skrev sin roman for et voksent publikum, andre har forkortet og bearbejdet den, så den navnlig henvender sig til de unge læsere, og de fleste af disse bearbejdelser har hentet deres inspiration fra den franske filosof Rousseau. I 1762 udkom Rousseaus berømte opdragelsesroman *Emile*, som blev en slags opdragelsens evangelium for den tids unge slægt. Drengen *Emile* skal – ligesom Robinson – opøves ved selv at iagttage og gøre sine egne erfaringer. Han skal lære tingenes magt at kende og lære at vinde herredømme over dem. Tanken er den samme som i *Robinson Crusoe*, og om denne bog siger Rousseau følgende i *Emile*:

„Der findes en bog, som min søn først skal læse. Den skal længe være hans eneste bogskat, og den skal altid indtage hæderspladsen blandt hans bøger. Den skal være den prøvesten, på hvilken jeg vil måle fremskridtene i hans dømmekraft, og så længe hans smag er sund og naturlig, vil han elske den bog over alle andre. Denne bog er *Robinson Crusoe*.“

SYLTETIDEN ER BEGYNDT

Endelig – efter mange års forløb – kan vi atter bruge al det sukker, vi har lyst til. Det sætter altså ingen stopper for vor lyst til at sylte. Men syltning tager tid. Derfor er det her som ved alt andet husligt arbejde en lettelse at have det hele vel planlagt og forberedt. For den husmoder, der kun har begrænset tid til sin rådhed og skal købe al frugten, bliver det måske et spørgsmål, om der bliver nogen fortjeneste ved selv at sylte, og om hun får sit arbejde betalt. Noget andet er så, at det syltetøj, man selv tilbereder, netop får den hjemlige smag, der er prikken over i'et.

Og for den husmoder, der i sin have har fulgt træers og buskes udvikling fra de første grønne spirer, til hun nu i disse dage kan se ud over højrøde ribs, sorte solbær, tunge saftige hindbær og mørkerøde syltekirsebær, for hende er der en særlig glæde ved at gå i gang med syltningen. I mange landbohjem falder det ganske naturligt, at feriegæsterne hjælper til med at plukke bær, og i vinterens løb er det slet ikke så få glade minder, der dukker frem, mens man nyder syltetøjet til pandekagerne eller geleen til harestegen.

I begyndelsen af syltesæsonen må man gøre sig klart, hvor meget man har råd til, og hvor meget man har plads til, det er nemlig ikke særlig økonomisk at sylte til flere år ad gangen, da syltetøjet ved længere tids henstand ofte vil miste noget af sin oprindelige karakter, indtørre og blive „sukret“.

Glas, krukker og flasker

Når man gør indkøb af beholdere til opbevaring af saft og syltetøj, er det klogt at afpasse dem efter husstandens størrelse. I en husholdning med en husstand på 4–5 personer er det mest bekvemt at have saft i f. eks. ½ fl. og syltetøj i mindre krukker; man risikerer da ikke så let, at det sidste i krukken og flasken bliver opbevaret så længe, at det gærer eller mugner.

Rengøring

Alle redskaber, der anvendes til syltning, må være fuldstændig rene. De vaskes helst først i varmt sodavand, skoldes, hvorefter glas og krukker vendes med bunden i vejret på et rent viskestykke, men aftørres ikke. Umiddelbart før brug skylles de i en

kloraminopløsning (kan købes i tabletform, man beregner 2 tabletter og 1 spsk. eddike til 1 liter vand). Når redskaberne er skyllet, må de endelig ikke aftørres. Kloraminopløsningen kan opbevares et par dage, men ved længere tids henstand mister den sin desinficerende virkning.

Ribsgelé. Bærrene skylles (det er ikke nødvendigt at ribbe dem). Er man så heldig at have en dampgryde, kommes bærrene deri, og ved hjælp af damp udvindes saften. Dampgryden kan erstattes med en stor krukke med låg, der anbringes i henkogningskedlen eller i en anden stor gryde, husk rist eller papir i bunden. Det tager nogen tid, før bærrene har afgivet al saften (de skal være blege). Denne sies så fra gennem et saftklæde, der i forvejen er opvredet i kogende vand. Saften måles, og hver 1 liter saft røres forsigtigt med 1 kg sukker. Nu må man være hurtig på hånden, at saften ikke bliver kold, for så vil geleen stivne, inden den er hældt på glas.

Solbær er en af vore C-vitaminrige frugter, og syltede solbær efter denne opskrift er en nydelse både for øjet og smagen.

Syltede solbær. 1 kg solbær, 1 l vand, 2 kg sukker. Solbærrene pilles, skylles og koges 10 min. med vandet, derefter tilsættes sukkeret, og syltetøjet koger videre 10 min., hældes straks på glas og overbindes eller lukkes med parafin (se under tilbinding).

Saft. Blandt husmødre og husholdningseksperter har der været en del diskussion om, hvorvidt saft bør være klar, eller om man skal tilstræbe et større udbytte, en fyldigere, friskere og mere aromatisk smag og dermed en uklar saft. Ved selve fremstillingen kan man benytte forskellige metoder:

Afvridding, der foregår ved, at bærrene kommes i et saftklæde, og saften simpelthen vrides af, evt. kan bærrene varmes lidt i en gryde med så meget vand, som hænger ved fra skylningen, derved lettes afvridding. Denne metode giver et stort saftudbytte, fyldig smag, men saften er uklar.

Afkogning. Bærrene afkoges med vand og hænges til afdrypning gennem saftklæde. Denne saft er mindre koncentreret, selv om man må søge at anvende mindst mulig vand (almindeligvis står to trediedele op om frugten). En stærk inddampning vil yderligere forringe saftens smag. Metoden anvendes mest til hårde frugter.

Udtrækning. Udtrækning med syre eller sukker giver en smuk klar saft, men der kræves i reglen stor sukkertilsætning, og syretilsætningen vil bevirke, at saften får en skarp smag.

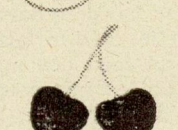
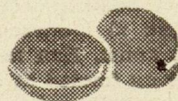
Dampning. Endelig kan man udvinde saft på samme måde som angivet under ribsgelé. Det giver en smuk, klar og ret koncentreret saft. Efter udvinding af saften tilsættes sukker (ca. 300 g pr. l), og saften kan gøres holdbar ved kogning med sukkeret, ved pasteurisering efter at den er fyldt på flasker, eller ved tilsætning af 1¼ g bensoesurt natron pr. liter saft. Sidstnævnte må aldrig koge med, men tilsættes den færdige saft, før den fyldes på flasker.

Tilbinding. Efter at have fyldt den færdige saft på flasker og syltetøjet på glas, gælder det om at få det omhyggeligt lukket. Der findes mange forskellige metoder hertil. Propning af saftflasker kan foretages med korkpropper, patentpropper eller plastikapsler, eller flaskerne kan overbindes med glasklart syltepapir eller pergament.

Ved glassenes ovebinding må man først lægge et stykke papir nøjagtigt afpasset efter glassenes størrelse, dyppet i en opløsning af eddike og bensoesurt natron eller et af de færdigkøbte konserveringsmidler, f. eks. Frisna, direkte på syltetøjet og derefter overbinde med syltepapir. Drejer det sig om særlig C-vitaminrige frugter, som f. eks. solbær, tilrådes det at lukke lufttæt med parafinlag. Een del fast parafin og tre dele parafinolie smeltes sammen og hældes i ca. 1 cm tykt lag over det kolde syltetøj; lad en lille strimmel papir sidde med i og ovenfor, så er det lettere at fjerne parafinen, når syltetøjet skal bruges.

Gelé er ofte noget af den første syltning, man foretager, fordi der her til kan anvendes umodne stikkelsbær (ribs, solbær, æbler og rønnebær kan også bruges). Umodne frugter har størst indhold af pektinstof, der er medvirkende til, at frugtsaften sammen med sukker kan danne gelé.

Til gelé må anvendes en fin og klar saft, og desuden store sukkermængder, derfor bliver det dyrt at fremstille, og man må nærmest betragte det som et luksussyltetøj; men da det nu er første år i lange tider, vi kan tillade os at frådse med sukkeret, mon vi så ikke skulle lave en portion af denne herlige ribsgelé?

SPØRG EFTER DET!

Farveglade gardiner. De kan nu købe de yndigste færdigsyede plasticgardiner i forskellige farver og mønstre. De består af kappe og to sidestykker — med flåser — og er lige til at hænge op i køkken eller badeværelse og i sommerhuset.

Kaffe på dåse. På udflugter, på arbejdspladsen og også derhjemme, når man vil spare tid og arbejde, er det praktisk med kaffepulver på dåse. FDB forhandler nu et kaffepulver »Nu-café« på linie med de allerede kendte mærker og til en billigere pris, dåsen indeholder 125 gram, nok til omkring 25 almindelige kopper kaffe.

Skjorte-nyheder. Det er ærgerligt, når flippen på den fine manchetskorte er slidt, men skjorten behøver ikke mere at kasseres af den grund. Til »Perfekt« skjorten kan man nu gennem brugsforeningerne bestille ekstra flipper, blot man opgiver størrelse og farve. Det står i øvrigt på kvalitetsdeklarationen, som det er klogt at læse nøje. Endnu en skjorte-nyhed er de sjove cowboy-skjorter i amerikansk facon, de vil klæde alle unge mænd og piger mellem 4 og 14 år!

Ny henkogningskedel. Henkogningskedlen »Heda« er indrettet efter et helt nyt princip, som FDB har patentrettighederne på herhjemme. »Heda« kan først og fremmest anvendes som en almindelig henkogningskedel og har da den fordel, at man med de udvendige håndtag kan løfte kurven med glassene, uden at dampen skolder hænderne. Men den kan også bruges til saftudvinding eller mörning af frugt m. m. og ved forbehandling af grønsager til henkogning.

Maskine, der sparer penge. Brød- og pålægsmaskinen »Eva« er forsynet med en praktisk indstillingsanordning, så man kan skære ensartede tynde eller tykke skiver på den. Maskinen kan ikke blot bruges til al slags brød, men også til pålæg, ost og grønsager, som f. eks. agurker, kål, tomater, bønner, løg og kartofler. Den vil være husmoderen en virkelig hjælp.

Zoologisk Have på postkort. Der er kommet nogle meget smukke postkort med dyremotiver. Kortene er udført efter farvefotografier fra Zoologisk Have og findes med 15 forskellige dyr.

Sommerdrikke. Ananas, appelsin, citron og hindbær findes nu i ekstrakter, hvoraf der kan laves en god drik.

En lille flaske ekstrakt opløses i kogt sukkervand og blandes op med koldt vand efter smag. Der bliver til mange glas!

Tag »Maren« til hjælp! Gulvvaske-ren »Maren« er dygtig til mange ting, først og fremmest letter den gulvvasken betydeligt; men den er også glimrende til rengøring af fliser, vinduer, træværk m. m. Den består af et skaft med fjederanordning og holder, der bærer en svamp, og den er let at håndtere.

I syltetiden. Al slags frugt til al slags syltetøj kan konserveres med Frisna, men specielt til gelé kan fås et pulver, Gelanito, der ikke indeholder stivelse. mens Gelanito i flydende form især egner sig til marmelade.

I stedet for at hakke persillen kan vi nu male den i en lille kværn. Persillekværnen holdes blot hen over gryden eller fadet, mens man drejer håndtaget, og persillen drysser ned, hvor den skal. Jo mere der puttes i kværnen, des hurtigere går det.

Runde servietter. Noget helt nyt til kaffe- og thebordet er de runde papirservietter, der fikst kan stikkes ned i koppen som en dekorativ blomst. De fås i forskellige farver og mønstre.

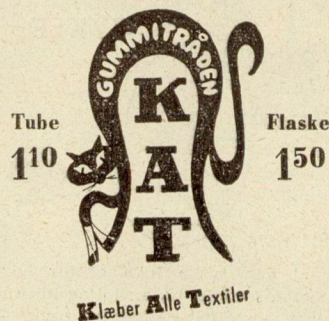
Til arbejde og sport. Jeans og overalls af sanforiseret twill i klare blå, røde eller grønne farver er hurtigt blevet populære som arbejdsdragt for de unge piger eller på sportspladsen. Til mere indendørs brug er der nu bl. a. en fiks og billig kittel af tysk fabrikat i smukt blomstermønster og nydelig facon.

Vat i plastic. Selvfølgelig kan man nu også få vat i plasticposer, en snild og hygiejnisk indpakning. Vattet er i zig-zag-oplægning, og posen kan man sagtens finde anvendelse for senere.

Ungarske tæpper. Gennem brugsforeningerne og FDB-magasinerne kan man nu få nogle dejlige ungarske tæpper, kilims. De er vævet af ren uld i smukke kulører og fås i størrelser 2 x 3 meter, desuden som forligere.

Nylon til opvask. Den nye grydesvamp af nylon, Nyleska, er glimrende til opvask og ridser ikke selv det sarteste glas eller porcelæn, ligesom den er udmærket til gryder og pander. Den er let at holde ren.

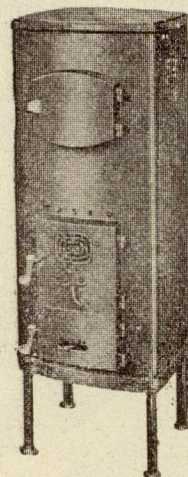
TØJREPARATION på tube og flaske

Brug den til usynlig lapning og stopning, hurtig sammen»syning« af arbejdstøjet, reparation af møbelstof, madrasser og dyner, kantning af tæpper og løbere o. s. v.

TASSO

-vinterensvarme

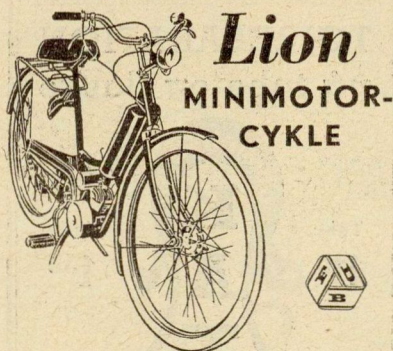
Ny TASSO ovn

tegnet af
arkitekt M. A. A.
Kay Boeck-Hansen
Stilren,
økonomisk,
stor varmeevne

A/S H. RASMUSSEN & Co.
Odense - Telefon 59

TASSO

Lion

**MINIMOTOR-
CYKLE**

med den tyske REX motor har mange fordele, bl. a.: let og hurtig start — støjfrit og renligt træk — god lyddæmpning — driftssikker — holdbar og billig i drift.

Pris kr. 975,-

excl. omsætningsafgift på kr. 125,-

Fås i Brugsen og Magasin Anva

HJÆLPER VI SELV MED TIL AT GØRE VARERNE BILLIGERE?

— Stik lige hen i brugsen og køb en æske skosvarte! — Sådan lyder det vist mange gange daglig i en hel del hjem, blot bliver ordet „skosvarte“ fra gang til gang byttet om med alle mulige andre ting til husholdningen, og børnene får lov at løbe i fast rutefart mellem hjemmet og brugsen for at hente det, mor glemte i første omgang.

Eller hvis man nu ikke har brugsen lige i nærheden, griber man telefonen og bestiller de manglende varer hos uddeleren og betragter det som en selvfølge, at

vi hver gang får det bragt til døren hurtigst muligt.

Det er ikke god økonomi, for det koster både penge, tid og ulejlighed. Der arbejdes netop nu stærkt for en rationalisering indenfor brugsforeningerne og FDB, en rationalisering, der i første række vil komme medlemmerne til gode, for når omkostningerne bringes ned, kan varerne sælges til en billigere pris. Det finder vi ganske i sin orden, men vi tænker nok ikke allesammen på vor pligt til at være med i dette arbejde, selv om vi jo ville gavne os selv med det. For hvad der gælder brugsforeningerne og FDB om større samlede ordrer, gælder også i forholdet mellem medlemmerne og deres forening. Rationaliseringen angår os, forbrugerne direkte, og vi gavner både os selv og vor forening ved at blive frivillige medarbejdere i dette arbejde.

Hver eneste ekspedition eller vareudbringning koster penge. Selvfølgelig er det ikke meningen, at vi kun må gøre vore indkøb een bestemt dag, og det elskværdige personale rundt om i brugsforeningerne vil heller aldrig forlange af os, at vi skal huske alting på een gang, der er jo mange lejligheder, hvor vi nødvendigvis skal bruge varer, vi ikke havde regnet med, f. eks. når vi får uventede gæster o. l., men da småkøb nu engang er omkostningsforøgende, skulle vi vænne os til almindeligvis at gå vore skabe, hylder og skuffer igennem, før vi bestiller varer. Det vil ikke mindst lette arbejdet for os selv, om vi hver gang, vi opdager, at vi er udgået med en ting, noterer det op på en blok, som bør ligge fremme i køkkenet. Ellers kan det let smutte ud af hjernen igen, den dag vi bestiller vor ugentlige vareforsyning. Det er også klogt for mange varers vedkommende at købe store portioner ad gangen.

★ ★ ★

VÆR FORSIGTIG MED AT STIVE FLIPPERNE?

De fine poplinskjorter har ikke godt af stivelse. Selv om skjorten er sanforiseret, er flippen tilbøjelig til at krympe lidt, hvis den bliver stivet. At varen er sanforiseret vil jo sige, at stoffets krympning er indenfor 1 pct., altså at varen kan krympe 1 pct. eller blive 1 pct. større.

★ ★ ★

Nyttig „reservedel“. De kan få endnu mere gavn af Deres kødhakker, hvis De anskaffer Dem en saft- og marmelade-presser beregnet til at påsættes maskinen, og hvorved De hurtigt kan presse tomater til puree, saft af bær og frugter m. m. Presseren udskiller saft og skal hver for sig.

Forsikring betyder større tryghed

Tegn forsikring i Deres egne selskaber. Vore medarbejdere er altid gerne til tjeneste med oplysninger om ethvert forsikringsspørgsmål.

DE SAMVIRKENDE DANSKE ANDELS-FORSIKRINGS-SELSKABER

Vester Farimagsgade 19 - København V - Telefon Minerva 350

Andels-Anstalten Tryk — Andels-Pensionsforeningen
Forsikringsselskabet Fællesvirke
Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring
Sogneraadforeningernes Ulykkesforsikring for Landbrugere

På togt til Grønland

For første gang siden sin oprettelse i 1950 er Grønlandske Handels Styrelsesråd i år taget på en samlet rejse langs Vestgrønland for at besigtige forholdene og sætte sig ind i de grønlandske fremskridt efter nyordningen af forholdet til Danmark.

Styrelsesrådet er et tværsnit af dansk erhvervslivs og -organisationers førstemænd, der her side om side er gået ind i et samarbejde til fordel for den fjerne ø. FDBs førstedirektør, *Ebbe Groes*, er styrelsesrådets formand, og blandt medlemmerne er formanden for Hovedstadens Brugsforening, direktør *Kaj Nielsen*.

I styrelsesrådets rejse til Grønland deltager desuden flere ministre og en del af statsadministrationens ledende embedsmænd foruden en række særligt indbudte gæster. Her imellem er forstander *J. Th. Arnfred*, Askov, der rejste med det formål at give grøn-lænderne råd med hensyn til en eventuel oprettelse af en grønlandsk høj-skole.

Billedet er taget i Kastrup Lufthavn, da en del af sel-skabet tog afsted med SAS-maskinen *Hjalmar Viking* for i Søndre Strømfjord at slutte sig til den øvrige del af rejseselskabet, der en halv snes dage tidligere var taget afsted med skib. På trappen til *Hjalmar Viking* ses styrelsesrådets for-mand, direktør *Ebbe Groes*, sammen med direktøren for Grønlandsk Han-del, *A. W. Nielsen*. Flyveturen gik via Island helt til Thu-le, derfra til Søn-dre Strømfjord. en tur på mere end ti tusind kilometer. - Flyvemaskinen an-kom til sit mål med otte minutters for-sinkelse!

FORLØBEREN FOR NOGET STØRRE

Arhus har nu også fået sit Fox skomagasin, der åbnedes den 30. juni. Den smukke nye forretning har en fin beliggenhed på Reginakrydset, og selve butikken indretning er noget ud over det sædvanlige, idet man i stedet for de traditionelle rækker af stole har spredt behagelige lænestole rundt om i lokalet, hvor kunderne ugenert kan prøve sko. Ved indvielsen udtalte FDBs formand, direktør *M. Refsgaard Thøgersen*, at det nye skomagasin gerne skulle blive forløberen til noget endnu mere omfattende, da FDB jo ejer hele ejendommen.

★ ★ ★ ★

»FOX« afløser borgmesteren

Som nr. 3 i rækken åbnedes den 1. august et nyt Fox-skomagasin i Ny-købing Mors, dog organiseret væsentlig anderledes end de tidligere Fox-magasiner i Rønne og Arhus (se her-om den ledende artikel på side 5).

Brugsforeningerne på Mors og FDB ejer i fællesskab en ejendom i Nykøbing, hvis forretningslokaler man imidlertid ikke i øjeblikket kan dispo-nere over på grund af et kontraktfor-hold. Foruden dette er der dannet et særligt drifts-selskab med 100 pct. deltagelse af øens brugsforeninger og med FDB som parthaver til drift af et skotøjsmagasin.

Dette selskab har overtaget det af byens borgmester *Axel Ivan Petersen* hidtil drevne sko- og sportsmagasin på torvet i Nykøbing. Forretningen præsenterer sig smukt med sine 5 udstillingsvinduer, hvoraf to vender mod torvet. Magasinet skal handle med sko og lædervarer, men vil sene-re blive flyttet til den ejendom, som ejendomsandelsselskabet råder over.

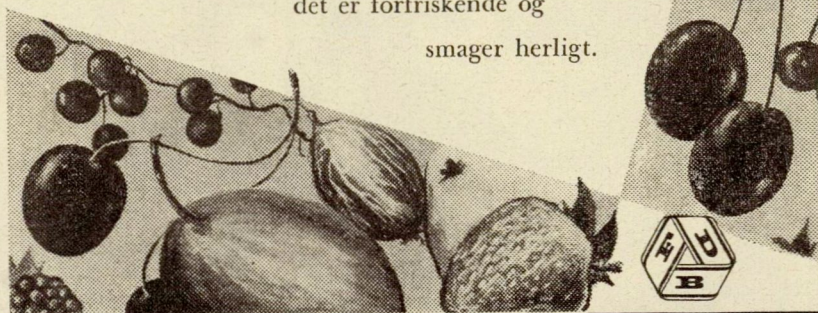
Det nye Fox-magasin vil blive åbent for alle, da organisationsformen tillader handel uden rekvisition.

Et godt råd i sommervarmen

Drik et glas iskoldt frugtsaft fra
Svendborg Konservesfabrik,

det er forfriskende og
smager herligt.

DET BETALER SIG AT KØBE I **BRUGSEN**

BRYLCREEM

giver Deres hår glans ...

FORDI

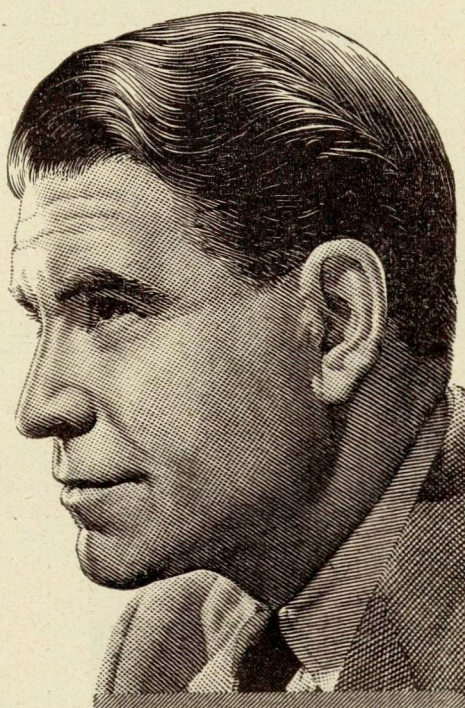
BRYLCREEM bevarer håret blødt, glansfuldt og får det til at sidde naturligt dagen igennem.

FORDI

BRYLCREEM ikke indeholder klæbrige substanser, sæbe eller stivelse, men gl'r liv til tort og glansløst hår.

FORDI

BRYLCREEM holder frisuren under kontrol uden overdreven oliering.

BRYLCREEM giver
fuldendt frisering

Glansfuldt, levende hår er Deres, hvis De blot beder om BRYLCREEM. — Brug BRYLCREEM frisercremen, der kun indeholder rene, naturlige olier, som er specielt emulgerende for renlig hårpleje. Massér BRYLCREEM ind i håret hver morgen, og se hvordan den holder frisuren i fuldkommen orden dagen igennem uden overdreven oliering. Bed om BRYLCREEM for fuldendt frisering.

Bornholmsk andels-varehus?

FDB har fornylig købt en stor og centralt beliggende ejendom i Rønne, hvortil hører en ubebygget grund ud mod Storetorv. I en af de bygninger, som vender ud mod Tornegade er det for et årstid siden åbnede Fox skomagasin indrettet, men hensigten med grundkøbet er at give muligheder for oprettelse af et bornholmsk andels-varehus. Når FDBs arkitektkontor har udarbejdet de foreløbige skitseplaner til varehuset, er det hensigten, at de bornholmske brugsforeninger skal mødes med FDBs ledelse for nærmere at drøfte formerne for etablering af varehusselskabet.

Den nyerhvervede grund har en meget fordelagtig beliggenhed med facade dels til Rønnes knudepunkt Storetorv, dels — på en ret anelig strækning — ud mod et af byens hovedstrøg Tornegade. Som omtalt ligger det nye skøjtemagasin Fox allerede her, men der er fortræffelige muligheder for indretning af flere andre butikformer, enten som specialmagasiner for beklædning, møbler etc., eller sammenhængende som varehus.

Om projektets endelige udformning foreligger endnu ingen beslutning.

★ ★ ★

Kooperativt bolig- byggeri i inter- nationalt samarbejde

Boligudvalget under den internationale andelsorganisation ICA har holdt møde i København under for- sæde af sin formand, forretningsfører i Det kooperative Fællesforbund, Thor Pedersen, og med deltagelse af ICAs direktør, W. P. Watkins, og repræsentanter fra en række lande. På møderne drøftede man spørgsmålet om en international finansiering af boligbyggeriet, udveksling af teknikere og standardisering af byggematerialer. Udvalgets opgave er bl. a. at virke for en udveksling af erfaringer inden for boligbyggeriet landene imellem, ligesom man vil undersøge mulighederne for et nærmere samarbejde mellem bolig- og forbrugerorganisationer. Hensigten er at gøre de almenyttige boligselskaber uafhængige af leverandører, som er tilsluttet monopolistiske prisaftaler. På mødet i København nedsattes to underudvalg til at arbejde videre med spørgsmålene.

★ ★ ★

Besøg af siamesisk prinsesse. FDB har i sommer modtaget besøg af adskillige højtstående personer fra Siam, og sidst har den siamesiske prinsesse Prem Purachattra aflagt besøg i FDB.

Nordisk møde i Oslo

Repræsentantskabsmedlemmer fra de nordiske landes fællesforeninger vil i år for første gang samles til møde, idet Norges kooperative landsforening har indbudt ti repræsentanter fra Danmark, Sverige og Finland til at deltage i en nordisk konference på Samvirkeskolen ved Oslo i dagene fra den 23. til den 29. august.

Fra FDB deltager følgende medlemmer af repræsentantskabet: Forstander *J. Th. Arnfred*, Askov, forretningsfører *N. Sjørlev Christensen*, Silkeborg, gdr. *Carl Christensen*, Vium pr. Sjørlev, sognerådsformand *P. D. Jensen*, Moselund, Lynge, møllejer *J. K. Rasmussen*, Merløse, pens. lærer *J. Tudvad*, Boestofte, pr. St. Hedinge, rentier *Hans Hansen*, Lumbsås, gdr. *N. Sodborg Eriksen*, Tøttrup, maskinmester *Fr. Vedsø*, København, og viceborgmester *H. P. Jensen*, Århus.

Programmet vil byde på foredrag med diskussioner, udflugter, besøg på kooperative virksomheder og tur til Oslo. Blandt andre vil statsminister *Oskar Torp*, direktøren for den svenske fællesforening, *Albin Johansson*, og den norske fællesforenings tidligere direktør, *Andreas Juell*, holde foredrag.

Man håber at få et stort udbytte af denne første nordiske konference for repræsentantskabsmedlemmer, og at mødet vil blive forløber for lignende arrangementer for andre tillidsmænd inden for andelsbevægelsen.

★ ★ ★

Lært om danske brugsforeninger i japansk fangelejr

Ude i det fjerne Østen bor en inder, der ved næsten lige så meget om FDB og dens virke som de fleste danske brugsforeningsmedlemmer. Inden hedder Kanwar og bor i nærheden af Calcutta. Under krigen sad han to år i japansk fangenskab, og disse år brugte han til at lære sig selv at tale dansk. Hans lærebog var en dansk-engelsk ordbog, som han havde fundet i Malayas jungle, og inde i ordbogen lå en bog om Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger; denne bog er blevet studeret med den største interesse af den unge inder.

★ ★ ★

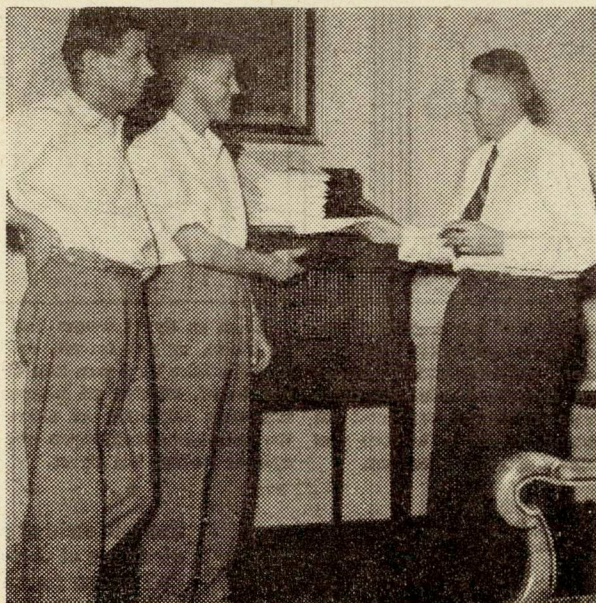
Glæde over Samvirkens rejser. Andelsskolens Elevforening har holdt årsmøde på Andelsskolen, hvor forstander *Jul. Lavrsen* holdt foredrag, og foreningens formand, uddeler *Folmer Jensen*, fortalte om årets arbejde. Foreningen har haft stor glæde af samarbejdet med *Samvirke* med hensyn til udlandsrejserne, sagde formanden, og de af medlemmerne, der har deltaget i *Samvirkens* Romrejse, har kun haft rosende ord at sige om arrangementet.

Købet af National-Scala

De nordiske fællesforeningers indkøbscentral, *Nordisk Andelsforbund*, overtog den 1. juli ejendommen *National* i København. Ejendomskomplekset omfatter foruden restauranten *National-Scala* og biografen ejendommene *Vesterbrogade 2E* og *Jernbanegade 9*. Handelen blev, som omtalt i dagspressen, afsluttet den 27. juni, og købesummen er 8,3 millioner kr.

Hensigten med købet er med tiden at opføre en moderne bygning, der svarer til den centrale beliggenhed, ejendommen har. Indtil videre fortsættes restaurationsvirksomheden uændret i det landskendte etablissement som et selvstæn-

digt selskab. På billedet ses NAF's direktør, *Mogens Egholm* (t. h.), overrække den store check til brødrene *Henriques* i bankierfirmaets kontor.

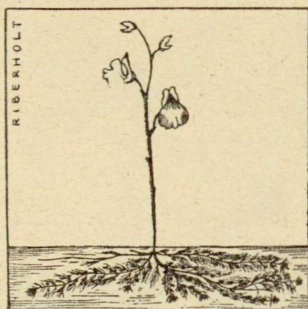
★ ★ ★ ★

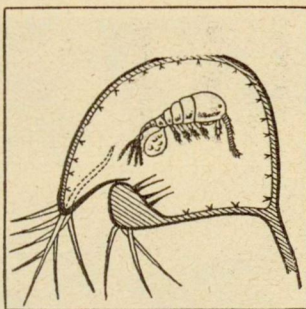
SMUKT RELIEF I FDBs KANTINE

En af FDBs arbejdere, *Knud Christensen*, har lavet dette smukke relief, der nu pryder FDBs kantine i København. *Knud Christensen*, der til daglig er lager- og pakhusarbejder, har lavet relieffet i sin fritid, og det har kun taget ham 3 måneder. De fire figurer symboliserer arbejdet og fritiden, nemlig på fløjene oplysningsmanden med bogen og sportsmanden og i midten arbejdet, de to arbejdere med kasser og vogne. Relieffet er lavet af jernbeton og har en grønlig kobberglans. På billedet fra afsløringen ses *Knud Christensen* foran sit arbejde, desuden fra venstre fællestillidsmanden *Carl Johan Jacobsen* og FDBs formand, direktør *Refsgaard Thøgersen*.

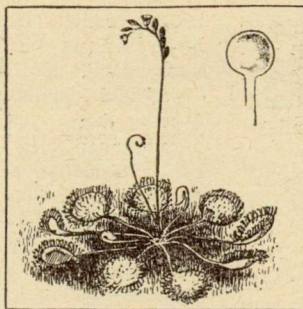

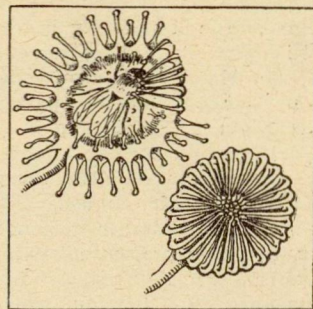
Blærerod har ingen rødder. Den flyder på vandet, og lige under vandoverfladen findes dens findelte blade. På disse findes nogle blærer med en indgang, omkring hvilken der findes nogle stive børster.

Hvis et dyr trænger ind i en blære, er det fanget, fordi den elastiske klap kun kan åbnes indad. Kirtler på blærens inderside udskiller et sekret, der fremmer opslugningen af de opløste stoffer fra dyret.

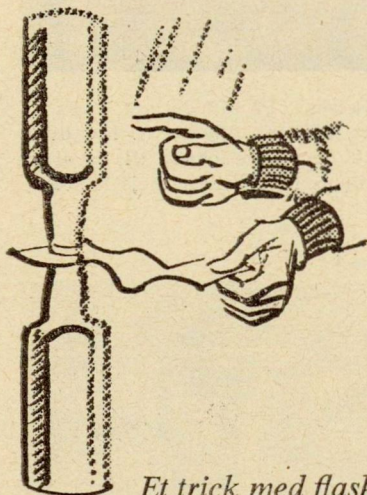

Soldug vokser i moser. Dens blade er på oversiden besat med store hår, på hvis spids der sidder en stor slimet dråbe. Et insekt, der forveksler dråberne med honning og lander på et blad, er fortabt.

Den klæbrige slim binder det fast, og hårene bøjer sig sammen over byttet og opsuger dets opløste stoffer. Er dyret særlig stort, udhules bladets midte skeformet, og kirtlernes sekret flyder sammen i gruben.

★ ★ ★ ★

Et trick med flasker

Hertil skal bruges to tomme ens flasker og et stykke tyndt papir. Læg

den ene ende af papiret ovenpå flaske-åbningen af den ene flaske og anbring den anden flaske ovenpå, som vist på tegningen. Problemet er nu at få trukket papiret ud fra flaskerne uden at røre ved dem, og uden at de falder.

Det er let, når man ved, hvordan det skal gøres! Hold den lange ende af papiret med venstre hånd og slå derefter hårdt og meget hurtigt med din højre pegefinger midt på papiret. Det vil da smutte ud af sig selv, uden at flaskerne vælter eller flytter sig.

Gemmer strudsen sit hoved?

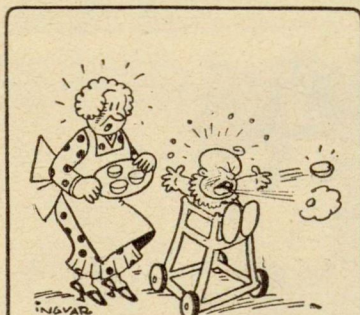
Det er en almindelig tro, at strudsen gemmer sit hoved i sandet, når den bliver bange. Men det er ikke rigtigt. Strudsen er en meget sky fugl, og når den føler, at der er fare på færde, løber den, så hurtigt den kan. Man har set en struds, der har sine unger med sig, kaste sig ned på jorden

på en sådan måde, at det ser ud, som om den er såret. Det gør den for at bortlede opmærksomheden fra sine unger, så de ikke bliver jaget; men selv da vil strudsen ikke finde på at begrave hovedet i sandet.

Faldskærms-leg

Du kan selv lave en lille faldskærm, der kan svæve i luften som en rigtig faldskærm. Hertil skal bruges en stor papirserviet og et stykke tynd snor. Del snoren i fire lige lange stykker og bind stykkerne fast til serviettens hjørner, saml så de fire løse ender og bind dem sammen med et stykke kork (en prop el. lign.), og faldskærmen er færdig.

Har du en altan – der ikke vender til gaden – kan du prøve din faldskærm herfra, ellers kan du blot stå op på en stol og lade den falde ned fra denne højde.

Han saa det straks!
Den Tvebak var ikke
fra C. K. i Aarhus.

OPAL i vandet og ikke andet

OPAL opskylnings- og kogefarver til alle stoffer af uld, halvuld, silke, kunstsilke og bomuld. Eet brev er nok til 500 gram stof, og der er 38 smukke moderne farver at vælge imellem. Forlang hos Deres handlende udtrykkeligt et brev

OPAL

A/S FARVEFABRIKEN OPAL

Stop strømpær

Den
flydende tråd

- den originale -
Deres daglige
hjælp. - Altid
sikkert resultat

i en håndevending

LATIN DUER IKKE

AF GUY DE MAUPASSANT

MONSIEUR PIQUEDENT, lærer i latin ved kostskolen, elskede sit fag med en udholdende kærlighed – noget, hans ulykkelige elever omtrent daglig måtte erkende.

Som ung student var han blevet vikar ved skolen for at kunne fortsætte sine studier for at tage embeds-eksamen og for at få en doktorgrad. Men han blev ved at være underlærer!

Jeg var atten år dengang og skulle op til studentereksamen. Det kneb en smule med latinen, og min far betalte mine privattimer hos m. Piquedent.

Studierne fandt sted i hans lille værelse på skolen, men det skete mere end een gang, at »Far Piquedent«, som vi alle kaldte ham, gjorde mig til sin fortrolige og ofte snakkede mere fransk end latin med mig. Egentlig var det jo heller ikke så underligt, for i de sidste 10–15 år havde han bogstavelig talt aldrig talt med nogen alene!

– Ikke engang om natten er jeg mig selv. Jeg har ingen steder, hvor jeg kan lukke mig inde, tænke, gruble og drømme ... forstår De det, unge mand? Om dagen læser jeg med disse uvrerne unger, og om natten sover jeg i rum med dem. Aldrig, aldrig kan jeg være alene ...

Jeg spurgte ham: – Hvorfor indretter De Dem ikke på en helt anden måde?

– Hvordan i himlens navn vil De have, at jeg skulle kunne gøre det? Jeg er hverken frisør, skomager, snedker, bager eller gadefejer. Jeg kommer aldrig til at føre et normalt liv!

En dag bød jeg den sørgmodige lærer en cigaret.

Han så først forbavset på mig og skævede derefter hen til døren.

– Jamen, hvis der nu kommer nogen?

– Ah, skidt, sagde jeg, så smider vi stumperne ud ad vinduet.

Så satte vi os hen i vindueskarmen og skjulte cigaretten i den hule hånd.

LIGE over for lå et vaskeri. Fire unge piger i hvid kittel lod de hede, dampende strygejern glide hen over tøjet. Pludselig kom der en ung pige til. Hun slæbte på en mægtig kurv vasketøj og standsede lidt ved døren for at puste ud. Så opdagede hun os oppe i kvistvinduet og smilede til os. Far Piquedent var helt rørt: – Stakkels pgebarn, sikken et hestearbejde!

Næste dag, da vi igen lænede os ud

af vinduet, fik den samme unge pige øje på os. Hun vinkede muntert til os og råbte: – Godmorgen, studenter!

Jeg kastede en cigaret ned til hende, og efterhånden opstod der en slags venskabelig forståelse mellem de unge vaskepiger og os.

Det var helt komisk at se Far Pi-

quedents reaktioner, når pgebørnene i spøg sendte fingerkys op til os. Han syntes selvfølgelig, at det var mægtig morsomt, men samtidig var han bange for at miste sin stilling. En lærer, der flirtede med unge vaskepiger ...

EN DAG fik jeg en tosset idé og sagde til min lærer:

– Ved De hvad, far Piquedent, jeg mødte den lille unge pige i dag – De ved nok, hende med kurven ... Jeg talte lidt med hende. Hun sagde, at De var et pænt menneske ... I grunden tror jeg – jeg er temmelig sikker på, at hun er lidt forelsket i Dem.

Jeg kunne se, at han blev forvirret.

– Ah, hun gør såmænd bare nar af mig. Den slags sker ikke i min alder.

– Hvorfor ikke? sagde jeg. De er jo da en pæn mand endnu og i Deres bedste alder.

Men da jeg mærkede, at han tog det alvorligt, holdt jeg op for den gang. Hver dag lod jeg alligevel, som om jeg havde truffet den unge pige og talt med hende om ham. Til sidst troede han fuldt og fast på, hvad jeg sagde,

og jeg kunne se, at han begyndte at nikke venligt og forelsket til hende.

SA skete det virkelig, at jeg en morgen mødte hende.

– Goddag, lille frøken! Hvordan har De det? Må jeg byde Dem en cigaret?

– Nej tak, ikke her på gaden.

– De kan da ryge den, når De kommer hjem.

– Jo ... jo, tak, så vil jeg gerne ...

– Ved De for resten, at min lærer ... han er forelsket i Dem.

Hun gav sig til at le: – Ah, snak.

– Det er skam rigtigt, sagde jeg. Han taler hver dag om Dem. Jeg tør

vædde på, at han hellere end gerne vil gifte sig med Dem.

SA snart, jeg var kommet hen på skolen, fik jeg fat i Far Piquedent. – De må skrive til hende ... Hun er helt tosset efter Dem ...

Jeg påtog mig at aflevere brevet – et virkeligt mesterstykke af komisk forelskelse.

– Han skriver vel nok pænt. Man kan straks mærke, at det er en dannet mand. Tror De virkelig, han tænker på at gifte sig med mig?

Og jeg svarede omgående: – Ja, det kan De være sikker på.

Jeg morede mig herligt – uden at tænke på, hvad enden kunne blive.

NÆSTE dag mødtes vi alle tre ved kroen i udkanten af skoven. Søndagsklædt og rørende var hun, og hun så slet ikke ilde ud. Vi spiste middag og havde det meget hyggeligt. Lige til desserten var der ikke blevet sagt et ord om kærlighed, men pludselig begyndte den gamle latin:

– Min unge elev har måske talt til

Dem om mig ... om Dem ... jeg mener, kort sagt, tror De, vi kunne tænke på ... ?

Far Piquedent så nærmest fortvivlet ud. Man kunne se på ham, at det var meget svært.

— De er meget beskeden, sagde hun bare og smilede.

Men et øjeblik efter sagde hun: — Men det er vel Deres mening at gifte Dem med mig — for andet bliver der ikke tale om ...

Far Piquedent kunne slet ikke sige noget. Han rakte hende hånden og så tilbedende på hende. På den måde blev disse to mennesker forlovet — udelukkende på grund af en drengs spøgefulde indfald.

Lidt efter sagde hun: — Du ved nok, at jeg ikke ejer en sou?

Han stammede helt ude af sig selv: — Jeg har sparet en del penge sammen!

Og så sagde hun triumferende: — Så kan vi begynde en forretning!

Far Piquedent flyttede sig uroligt i sædet: — Hvad for en forretning? Jeg kan kun latin ... Jeg kan ikke andet!

Hun betænkte sig lidt, og jeg kunne se, at hun lod forskellige næringsveje passere revy i sit lille hovede. Pludselig udstødte hun et råb af glæde. Hun havde fundet det.

— Vi køber en kolonialforretning — ikke ret stor ... det skal nok gå ...

Piquedent protesterede: — Næh, jeg kan skam ikke være urtekræmmer. Jeg er alt for kendt. Og så ... jeg kan ikke andet end latin.

DET blev en frygtelig katastrofe. Vor udflugt blev opdaget, og Far Piquedent blev afskediget på gråt papir af den moralske bestyrer. Min far var også i høj grad fortørnet, og mine studier hos Far Piquedent sluttede på en temmelig brat måde.

Først to år senere, da jeg lykkelig og vel havde overstået første del af den juridiske embedseksamen, kom jeg tilbage på besøg i min fødeby. Da jeg kom ind på hovedgaden, fik jeg øje på en butik, jeg ikke havde set før. På det kæmpemæssige skilt læste jeg: „Piquedents Kolonial-Lager“. Da jeg var kommet ind, lod Piquedent den kunde stå, han netop ekspederede, og styrtede hen mod mig.

— Næh, er det Dem, kære ... Det var vel nok morsomt.

En sød, buttet ung kone kom frem fra bagværelset og gav mig en hjertelig modtagelse. Jeg kunne næsten ikke kende hende igen.

— Hvordan går det? spurgte jeg.

— Glimrende, svarede Piquedent, medens han vejede sukker af. Jeg tjener kolossalt ...

— Og hvad så med latinen?

— Ah, latin, latin — det er ikke noget, man kan føde kone og børn med!

Schweiziske husmødre på besøg i København

Gennem de seneste år er der kommet god gang i rejselivet, og åbenbart ikke mindst blandt de kooperative husmødre. København har allerede i første del af sommeren haft besøg af flere hold kooperative husmødre fra de skandinaviske lande, og den 30. juli kommer endnu et rejseselskab bestående af 30 husmødre fra en af de kooperative husmoderforeninger i Stockholm på besøg i HB.

Også fra Schweiz kommer der i år en delegation af husmødre. Det bliver i begyndelsen af august måned, og de vil en aften, nemlig fredag den 7. august kl. 19,30, være Hovedstadens kooperative Husmoderforenings gæster ved en lille sammenkomst i HBs hus på Strandboulevarden 96. Hovedsta-

dens kooperative Husmoderforening indbyder herved sine medlemmer, der måtte have tid og lyst dertil, til at deltage i denne selskabelige sammenkomst med de schweiziske husmødre.

★

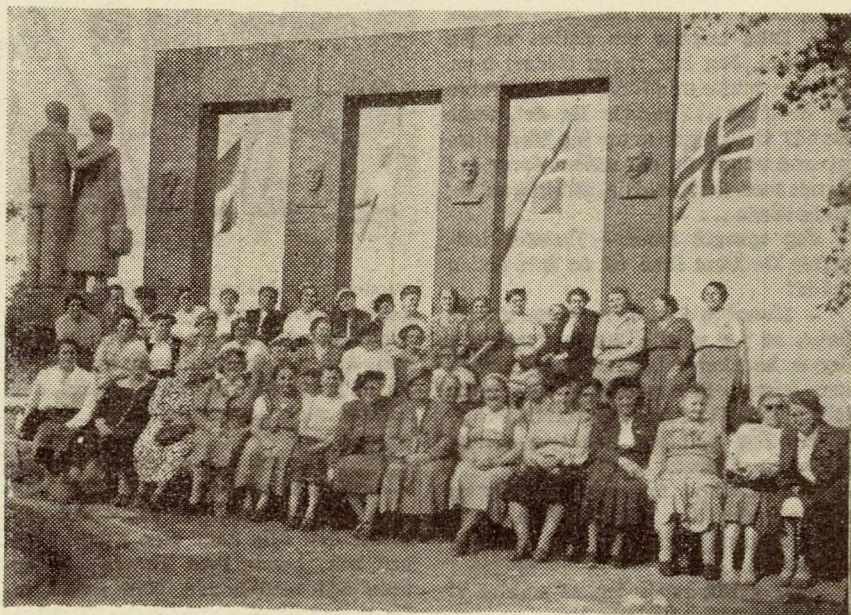
Praktisk emballage

Vat i vandtætte plasticposer er en nyhed, som hurtigt blev en stor succes. Denne vare findes i HBs kolonialafdelinger til den meget billige pris af kr. 1,14 pr. pose, og salget af vat i denne emballage har oversteget de dristigste forventninger.

Arsagen hertil er ikke mindst, at husmødrene har fundet ud af, at plasticposen, når den er tømt for sit oprindelige indhold, er overordentlig anvendelig. Plasticposen forhindrer fordampning af vandindholdet i det, man lægger i posen, og den er derfor

★ ★ ★ ★

En strålende rejse

Billedet over disse linier viser deltagerne i Hovedstadens kooperative Husmoderforenings sommerrejse i Sverige. Billedet blev taget, da deltagerne besøgte den svenske andelsskole i Saltsjöbaden nær Stockholm. Damerne er fotograferet foran det kooperative monument Rochdalemonumentet, der bærer relieffer af stifterne af de fire nordiske landes fællesforeninger. — Rejseholdet startede fra København mandag morgen den 8. juni og vendte tilbage søndag den 14. juni, glade og opstemte over den dejlige rejse, det havde været. Arrangementet var begunstiget af meget fint vejr, damerne sørgede selv for god stemning, og de svenske værter viste vanlig stor gæstfrihed, det blev derfor en tur, som i alle henseender må karakteriseres som særdeles vellykket. Rejsen blev foretaget i en af de svenske statsbaners busser og gik over Norrköping til Stockholm og derfra over Jönköping, Ljungby, Malmö til København. Overnatningerne i Sverige skete i svenske hjem, idet medlemmer af de svenske kooperative husmoderforeninger beredvilligt lukkede deres hjem op for de danske damer. Dette medvirkede naturligvis til, at turen kunne gennemføres for den meget billige pris af 300 kr., men det bevirkede samtidig, at de danske husmødre fik mere ud af rejsen, nemlig også glimt af, hvordan svenske familier lever deres hjemmeliv.

særdeles velegnet til opbevaring af ost, pålæg, grøntsager etc., og man har nu set, at poserne bruges til emballering af den daglige madpakke. Men også til andre formål end opbevaring af fødevarer er plasticposerne glimrende. Når feriekufferten skal pakkes, er kuffertens øvrige indhold godt beskyttet mod tilsmudsning ved, at de sko, der nødvendigvis skal med i kufferten, er stukket i en plasticpose. Også til opbevaring af toiletsager er den lille praktiske pose særdeles velegnet.

Plasticposerne med vat fås i 3 farver: rød, grøn og blå.

★

Det findes i HB

Af forskellige årsager er varelageret i HBs afdelinger gennem de senere år blevet ændret gradvis. Der findes således ikke mere noget stort udvalg i egentlige isenkramvarer, hvilket dog ikke betyder, at disse ting ikke kan købes i HB; de føres blot ikke normalt som lagervarer.

Nu, hvor vi befinder os i sylte- og henkogningstiden, er varelageret i HBs kolonialafdelinger imidlertid blevet forøget med alle de ting, husmødrene har brug for ved den forestående syltning og henkogning: sylte- og henkogningsglas, krukker, gummiringe, bøjler, henkogningskedler etc., og det kan tilføjes, at disse varer i HB sælges til meget fordelagtige priser.

★

Altid mørt kød

Er det ikke dejligt at høre, at man nu også kan få en dejlig mør bøf af et billigere stykke kød end det, man normalt må regne med at bruge til dette formål.

Det er amerikanerne, der har fundet ud af, hvorledes det kan lade sig gøre. De har fundet frem til et middel, der nu også er kommet til Danmark og forhandles under navnet Mørna. Det er et rent planteenzym, der garanteres at være uskadeligt, og som bidrager til at mørne kødet på en naturlig måde. Stoffet – det ligner nærmest salt – drysses jævnt over kødet, som derefter skal henstå ved almindelig stuetemperatur i en halv time, for hver centimeter kødet er tykt. I den tid arbejder enzymet og gør kødet mørt, og stoffet har endda den virkning, at kødet ved stegningen ikke viser nævneværdigt svind.

Mørna, der føres i HBs kolonial-

afdelinger, leveres i små strøddåser til en pris af kr. 1,75.

★

Udsalg i Anva

Magasin Anva's kunder kan allerede begynde at glæde sig. Torsdag den 13. august kl. 9 begynder nemlig det store efterårsudvalg, som byder på mange muligheder for at få ekviperingen fornyet for helt usandsynligt små penge.

Hvorfor holder man nu udsalg, og hvorfor er der nu så mange ekstraordinære varetillbud i et par uger? spørger vi direktør Henry Pedersen.

— Nu om dage skal der stort udvalg til for at sælge modevarer, og når vi ved juletid disponerer i sommerkjoler, ved vi ikke nøjagtigt, hvad der kan sælges i forskellige modeller, farver og

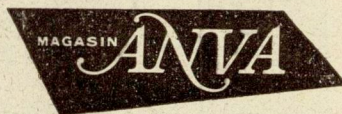
stoffer. Der bliver altid noget tilovers, og da vi jo helst vil begynde næste års sæson med nye varer, sælger vi resten ud til meget små priser. Men også vore leverandører har holdt udsalg, og vi har på fabrikkerne kunnet købe restpartier konfektion til langt under normale priser. Disse tilbud går videre til vore kunder. Endelig har særlig trikotagefabrikken og korsetfabrikken en del 2. sorteringsvarer med små sorteringsfejl, som i brugen er lige så gode som 1. sortering, men langt billigere.

— Et udsalg betyder altså virkelige fordele?

— Ja, det er ganske afgjort, at der til Anva's udsalg er mange muligheder for at ekvipere sig til langt under normal pris.

— Så venter De vel stort rykind?

— Ærlig talt — ja — og større end vi plejer, for vi har mange ekstraordinære tilbud, og den slags rygtes hurtigt.

UDSALG

fra torsdag d. 13. august

Af de mange gode udsalgstilbud nævner vi her:

HELULDEN FRUEKJOLE

Str. 44-46-48-50. En fin kamgarns-vare i blå, bourgogne eller brun, kun **68,-**

HELÅRSFRAKKER

Smukke helårs- og sommerfrakker, heraf mange fruefrakker. **98,- . 78,- . 48,-**

KJOLER

Uld - rayon - silke
sælges uanset tidligere priser.
45,- . 30,- . 20,-

KVALITETS DYNEBETRÆK

Kraftig blåstribet bomuld, kun **1550**

GULVTÆPPER

Restpartier opsortet i grupper
÷ 25 % ÷ 33 1/3 % ÷ 50 %
10 pct. rabat på alle ikke ned-satte tæpper.
Sælges på ratebetaling.

BUSTEHOLDERE - KORSETTER

2. sortering, udsælges til meget små priser.

Kamgarnshabitter

Restpartier i 2 serier, fantastisk billigt.
178,- . 138,-
TWEEDHABITTER 98,-

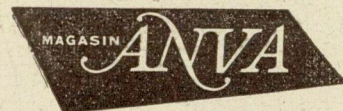
Masser af restpar i skotøjs-afdelingen

Forlang ANVA-NYT med mange tilbud i Brugsen!

Thorshavnsgade 25-27

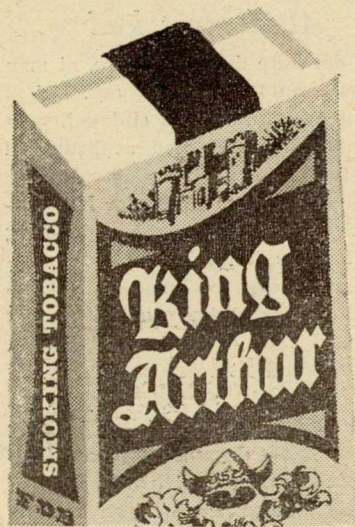
Telefon ASTA nr. * 1

Linie 4 kører lige til døren.

A black and white cartoon illustration of a man in a tuxedo sitting in a chair, smoking a pipe, with a dog sitting next to him. The text "FAR NYDER DET" is at the top, and "ENGHOLM" is at the bottom right.

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN